Statuia vie

Traducerea şi adaptarea în limba română de CECILIA IONESCU

ALCRIS Romance

Capitolul 1

Când doamna Monsabré şi fiica sa Irene ajunseră la cursul de dans al domnului Berteau, toţi ochii se îndreptară spre ele. Un fel de curent rece păru că trece peste umerii persoanelor prezente.

Fu un frison imperceptibil care domoli tonul conversaţiei, potolind râsetele tinerelor fete şi încremenindu-i în loc pe tinerii grupaţi în fundul sălii.

Părând să nu observe nimic, cele două

doamne se aşezară, după ce strânseră mâna domnului Berteau şi schiţară câteva saluturi spre persoanele deja cunoscute la acelaşi curs de duminică.

Directorul cursului, strâns puternic într-o jachetă, scund, subţire, cu gesturi elegante şi un chip amabil, era în picioare în mijlocul elevilor săi. Le vorbi astfel:

— Domnişoarelor, domnilor, ştiţi că reuniunea noastră de duminică nu este un curs de demonstraţii. Scopul său este să permită fiecăruia dintre dumneavoastră să-şi constate progresele, supleţea, aptitudinile în acest domeniu minunat, care este dansul: mişcaţi-vă vesel, simplu; să nu vă fie ruşine de greşeli, de paşii dizgraţioşi. Aici vă obişnuiţi cu seratele mondene, marile baluri... Nu uitaţi că dacă „meşteşugul nu se învaţă din vedere”, nu veţi învăţa să

dansaţi decât dansând! Aşa că, domnilor, invitaţi-vă partenerele!

Curând, vreo douăzeci de oameni tineri evoluau în lungul sălii strâmte.

Irene fu invitată de Jean-Jacques des Landes.

Domnul Berteau urmări cuplul cu ochii, zâmbind cu bunăvoinţă. Acest bărbat, spirit simplu, nu cunoştea alte complicaţii în viaţă decât cele ale „paşilor” şi „liniei corpului” în dans.

Nu se sinchisea niciodată de poveştile sentimentale care puteau apărea şi desface printre elevi. Părea că nu asculta niciodată bârfele şi nu se temea să dojenească tineretul cu asprime când, în mijlocul unei lecţii, se lăsa distras de un flirt prea deschis scos în evidenţă.

Totuşi, fu obligat să constate răceala

care o întâmpina mereu pe domnişoara Monsabré. Ridicând dispreţuitor din umeri, murmurase o dată pentru totdeauna:

— În loc să fie geloase, aceste tinere fete ar face mai bine să ia exemplu de la ea şi să încerce s-o egaleze în farmec. Aceasta, cel puţin, respectă cursul Berteau!

Oare într-adevăr gelozia era cea care o ţinea pe Irene la distanţă? Nu te îndepărtai de bunăvoie de domnişoara Monsabré; ceva greu de definit se degaja din persoana sa, făcând un fel de gol de aer în jurul său.

Irene era foarte frumoasă.

Înaltă, cu forme bine subliniate fără să fie prea evidente, suplă fără să fie lipsită de energie, graţioasă fără afectare, elegantă fără să-şi caute toaletele, întotdeauna simplă, reţinea îndelung privirea. Chipul său avea ovalul pur al madonelor italieneşti.

Tenul avea catifelarea unui fruct copt şi prospeţimea unui trandafir. Nasul drept, cu contur regulat şi clasic grec, avea totuşi nările puţin lărgite, care se mişcau aproape fără încetare, imperceptibil. Era, de altfel, singurul semn de emoţie care se putea sesiza pe masca gravă a Irenei, deoarece ochii admirabili nu dezvăluiau nimic din sufletul său. Erau de un albastru întunecat. Pupilele puţin dilatate, aveau profunzimea mării la apusul soarelui. Dar când tânăra fată simţea că era prea îndelung observată, pleca pleoapele, o dată, de două ori... Când îşi dezvăluia din nou privirea, din politeţe, ochii îi erau ficşi, fără strălucire, ca două safire care-şi pierduseră sclipirea de pietre preţioase.

Părul de culoarea castanei coapte, Irene îl păstrase lung. Împletit într-o coadă,

cobora pe ceafă dându-i un aer de prinţesă antică, făcând-o să pară şi mai înaltă. Cu toate acestea, nu era orgolioasă.

Cu o educaţie perfectă, era amabilă în relaţiile sale.

Îşi păstrase colegele de pension, dar nu i se cunoştea nicio prietenă intimă.

N-avea nimic din tinerele fete moderne, sportive, care purtau părul scurt, dar nu era nicio „gâscă” a generaţiei sale, care roşea de fiecare dată când auzea de naşterea unui copil. Nu. Irene era foarte cultivată, instruită într-o manieră intelectuală şi practică în acelaşi timp.

Era sănătoasă, robustă. Fusese văzută suind pe bicicletă şi vâslind vara pe unul sau altul dintre râurile care udau provincia Touraine. Mergea la teatru, urmărea conferinţe. Făcuse mai multe călătorii şi, în

fiecare an, îşi însoţea mama la Paris, unde cele două femeie rămâneau aproximativ o lună.

Doamna Monsabré, văduvă de zece ani, avea un atelier de croitorie în eleganta reşedinţă a regiunii Indre-et-Loire, unde era născută. În felul său o artistă, avea drept clientelă înalta antocraţie din Touraine, printre care ştiuse să-şi creeze relaţii de prietenie.

Când Irene ieşise din pension, cu bacalaureatul luat, între cele două femei avu loc o discuţie penibilă.

— Mamă, aş vrea să-mi iau licenţa şi să devin profesoară... nu mă interesează croitoria.

— Este imposibil, copila mea; pentru tine am creat această firmă, care reprezintă toată averea noastră. Viitorul îţi este

asigurat. Ceea ce ai învăţat din cărţi, nu-ţi va da de mâncare. N-ai să mă laşi singură, să mă părăseşti!

Doamna Monsabré avea lacrimi în ochi. Irene simţea că datoria sa era să cedeze dorinţei mamei sale.

— N-ai să fi nefericită, continuă doamna Monsabré. Nu voi face din tine o sclavă. Desigur, vei lucra, vei supraveghea atelierul şi vei primi clientele. Dar nu-ţi voi refuza distracţiile: vom merge la teatru, la concert, chiar şi la bal!

În durerea sa, Irene îşi înăbuşi regretele şi-i zâmbi mamei. Intra în viaţă printr-un sacrificiu.

— Apoi, îţi vei găsi un soţ! Eşti bine crescută, inteligentă. Vor apărea partide. Doar să nu uiţi că o fată tânără, cu cât este mai rezervată, cu atât este mai căutată. Fii

atentă să nu te îndrăgosteşti de primul venit: mai întâi trebuie să aibă o situaţie. Dragostea vine după aceea…

La asta, Irene nu răspunse. Ştia că, în probleme sentimentale, era despărţită de mama sa printr-o prăpastie; sacrificându-şi înclinaţiile, îşi rezervase în chip de consolare „grădina secretă” a gândurilor tainice.

De atunci, viaţa comună a doamnei şi a domnişoarei Monsabré fu organizată după toate aparenţele, în deplină înţelegere. Zilele treceau în calm şi muncă.

Irene semăna cu Loara cea languroasă pe care o zărea de la ferestrele apartamentului însorit. Trecea prin viaţă, în frumoasa strălucire a tinereţii, într-o dispoziţie constantă, niciodată tristă; nici foarte veselă vreodată. Emoţiile obişnuite

care tulburau fiinţele, micile neplăceri ale vieţii de fiecare zi, bucuriile, plăcerile, treceau, păreau că alunecă peste un suflet insensibil.

Pentru că Irene se lovea zilnic de principiile rigide ale doamnei Monsabré. Când îndrăznea să exprime o părere personală despre un lucru de artă, despre o lectură, chiar despre o toaletă, sau despre o rază de soare care cădea pe o colină... despre un chip întâlnit pe drum... mama sa îi oprea imediat flacăra care, timp de o secundă, îi apăruse în ochi!

— Eşti ridicolă! Nu te înţeleg. Sau mai ales: „Nu trebuie să spui astfel tot ce gândeşti, nu este corect”.

În acea clipă, chipul frumos devenea din nou imobil. Trăsăturile îi încremeneau. Sufletul intra din nou în ascunzătoarea sa.

Irene îşi relua masca.

Cu aceeaşi impasibilitate asculta în acea clipă vocea gravă a lui Jean-Jacques des Landes.

— Ce bucurie extraordinară pentru mine, domnişoară, să vă văd astăzi. Duminica trecută n-aţi venit. Totul mi s-a părut trist…

Genele lungi ale Irenei îi ascunseră privirea. Răspunse fără să-şi trădeze emoţia:

— Duminica trecută, am fost cu mama la concertul dat de Societatea filarmonică. A fost foarte frumos.

Nervos, Jean-Jacques o strânse şi mai mult pe tânăra fată lângă el.

— De când v-am văzut pentru prima dată, domnişoară, imaginea dumneavoastră mă obsedează… Nu mă gândesc decât la

dumneavoastră. Nu trăiesc decât pentru aceste două ore de curs, unde ştiu că vă voi vorbi, că vă voi avea foarte aproape de mine…

Şi, cu brutalitatea stângace a timizilor, adăugă fără să-şi dea seama că-şi risca fericirea:

— Vă iubesc, Irene. Spuneţi, vreţi să deveniţi soţia mea? Oh! Nu-mi răspundeţi încă! Ştiu că ceea ce fac acum nu este deloc corect… dar ce m-a îndreptăţit, este că le-am vorbit deja părinţilor mei despre dumneavoastră. Mama mi-a repetat mereu: „Îţi vei alege tu însuţi soţia, deoarece numai inima trebuie să hotărască atunci când este vorba de fericirea întregii vieţi. Ştiu că eşti incapabil să iubeşti o tânără fată care n-ar fi demnă de tine, de noi”… Aşa că, aştept un cuvânt din partea dumneavoastră pentru a

vă prezenta părinţilor, ca şi pe mama dumneavoastră... Spuneţi-mi, Irene, că nu vă sunt indiferent şi că nu mă veţi respinge...

— Domnule, nu ştiu... sunt mirată, confuză şi de asemenea flatată... dar va trebui s-o vedeţi pe mama...

— Oh! da, imediat! Mă duc s-o rog să vină cu dumneavoastră la viitoarea noastră recepţie la Aulnes.

— Dacă vreţi, domnule...

Jean-Jacques o conduse pe Irene înapoi lângă doamna Monsabré. Se înclină:

— Doamnă, spuse, îmi cunoaşteţi de mult timp familia şi pe mine, deoarece am avut onoarea să dansez de mai multe ori cu domnişoara fiica dumneavoastră. De acord cu părinţii mei, vă rog să binevoiţi să veniţi să beţi o ceaşcă de ceai la mama, duminica

viitoare.

— Dar, cu siguranţă, domnule, cu cea mai mare plăcere… Fiica mea şi cu mine vom fi încântate…

Doamna Monsabré jubila. Se încurca în fraze. Tânărul viconte o scoase din încurcătură luând-o din nou pe Irene pentru bostonul pe care-l începuse pianistul.

De data aceasta, tânărul bărbat vorbi puţin, întru totul entuziasmat din cauza splendorii trupului pe care îl ţinea în braţe. Ah! cât de mândru va fi de soţia sa! Cum o va adora! Se înfioră doar la gândul de a fi singurul stăpân al acestei creaturi atât de frumoase… Evoca anticipat impresiile şi senzaţiile care-l aşteptau. Simţea căldura pieptului ferm, respira parfumul proaspăt pe care îl emana părul său… se îmbăta de atingerea mâinii pe care degetele sale o

strângeau împotriva voinţei sale.

În rezerva tinerei fete vedea o dovadă a tulburării sale. Aşa că, spuse iar, respirând greu:

— Câtă dreptate aveţi să nu stricaţi prin banalitatea cuvintelor farmecul acestui moment. Nu, nu semănaţi cu nicio altă femeie…

Un zâmbet imperceptibil apăru în colţul gurii Irenei.

— Domnule, spuse aceasta, sunt flatată şi nelămurită de alegerea dumneavoastră. Sunteţi nobil, iar eu nu sunt decât o fată de rând…

— Să nu huliţi! Toţi nobilii din lume ar fi mândri să îngenuncheze în faţa dumneavoastră, care deţineţi singura nobleţe adevărată. Frumuseţea! Irene, Irene, mă faceţi atât de fericit…

Încheiară dansul, tăcuţi, adânciţi în meditaţie. Jean-Jeacques căută privirea Irenei; tânăra fată avea încă zâmbetul încremenit pe buze.

Câteva clipe după aceea, vicontele le conduse pe cele două doamne până la uşa sălii de curs.

Afară, era o noapte senină de toamnă. Stelele arătau pe bolta cerului ca nişte cuie de aur. Paşii răsunau pe trotuarele uscate. Atâta timp cât îi fu posibil, Jean-Jeacques urmări cu privirea silueta aceleia care reprezenta, acum, visul său pentru viitor.

Capitolul 2

Castelul din Aulnes era situat între Tour şi Saint-Avertin. Se părăsea şoseaua mare şi pe un drum îngust care urca pe coasta colinei, se ajungea curând la grilajul care se deschidea spre un parc în spatele căruia se

afla vechea reşedinţă, locul de origine al familiei Fronsac des Landes.

Ferestrele faţadei dădeau spre o curbă largă spre Cher, spre păşuni, plopi înalţi... maluri cât vedeai cu ochii: ce de vise, ce de dorinţe, ce de emoţii plăcute, ce de suspine şi de dureri aureolau orizontul frumos! Dacă s-ar fi putut zări gândurile care zburaseră, păsări minunate ale minţii omeneşti, dacă s-ar şti să se recunoască fărâmele unor suflete care s-au destăinuit naturii, înţelegerea, indulgenţa şi blânda milă fraternă care se năşteau din acest contact cu realitatea: dar numai spiritele recunoşteau spiritele şi slăbiciunea simţurilor noastre trăducătoare, punea o barieră între materialitatea fiinţelor şi viaţa lor interioară inaccesibilă.

Sufletul neamului Fronsac des Landes

trebuia să se înfioare la cursul râului impasibil şi să învăluie de asemenea castelul, ascuns privirilor de arborii mari care-l înconjurau. Se părea că prin această natură exuberantă se transmiseseră importantele calităţi ale neamului.

Jean-Jeacques opri maşina în faţa grilajului şi claxonă de două ori, într-un mod pe care-l adoptase cu scopul de a fi recunoscut de departe de ai săi şi de servitori. De data aceasta, contrar obiceiului, repetă imperios semnalul. Paznicul, uimit de această insistenţă, se grăbi totuşi, remarcând nervozitatea neobişnuită a „domnului viconte”.

Când ajunse în faţa treptelor de la intrare, Jean-Jacques lăsă maşina şoferului şi pătrunse în casă. Părinţii săi tocmai se aşezaseră la masă.

Încurcat, se scuză. Apoi, imediat, în acel spirit de sinceritate care-l lega de mama sa, uitând că tatăl îl intimida, povesti întrevederea cu Irene şi cu doamna Monsabré. Îşi mărturisi dragostea…

Domnul şi doamna des Landes cunoşteau deja existenţa Irenei Monsabré şi visul fiului lor.

Domnul des Landes îndrăznise chiar, la început, unele obiecţii faţă de soţia sa, referitoare la mezalianţă; era mai importantă educaţia, puritatea neamului şi obiceiurile blazonului! Dar inteligenţa superioară şi ideile largi ale contesei, triumfaseră. Aceasta nu se gândea decât la un lucru: fericirea copilului său. Era convinsă că această fericire consta în înţelegerea sufletelor, într-o dragoste mare şi sinceră, sub orice formă s-ar oferi,

completând armonia caracterelor.

— Nu se căsătoresc două nume, două averi, două castele sau două familii, spunea ea, ci două fiinţe omeneşti, avide să fie fericite, căutând o bucurie intimă, dorind să se perpetueze în copii frumoşi. Asta este viaţa… doar asta contează.

În acea seară, bucuria lui Jean-Jacques se transmise mamei în calde efluvii.

Doamna des Landes îi zâmbea lui Jean-Jacques, îl încuraja şi-l ajuta să-l convingă pe conte.

O oră mai târziu, singur în camera sa, Jean-Jacques se gândea la Irene, încercând să-şi analizeze dragostea. Cunoscuse multe fete tinere, dar niciuna dintre ele nu-i reţinuse vreodată mult timp atenţia.

Atât în Touraine cât şi la Paris, era căutat în saloane. Multe mame îl doreau

drept ginere. Ştiuse să rămână liber, aşteptând să poată realiza o căsătorie perfectă.

În afară de mama sa, cea mai caldă afecţiune îl lega de Claire, verişoara lui.

Claire d'Ermonte, orfană, fusese crescută de mătuşa sa, baroana d'Ermonte a cărei proprietate era situată nu departe de Aulnes, pe teritoriul din Saint-Avertin.

Baroana îşi adora nepoata şi o lăsase să crească după fantezia sa. Claire rămăsese capricioasă şi nebunatică. Făcea admiraţia mătuşii şi bucuria vărului său Jean-Jacques. Era o tânără fată impulsivă în frivolitatea sa, mândrindu-se că este sinceră până la nepoliteţe, până la cinism.

Cuvintele sale păreau provenite din locuri comune.

Folosea fraze întregi, cuvinte citite sau

auzite, dar aceste banalităţi erau spuse cu o voce plăcut timbrată, care era o muzică, sau pe un ton entuziasmat, care dădea greutate ideilor pe care le emitea.

La reuniunile mondene, la baluri, era cochetă. Îi era puţin teamă de viaţă. Mătuşa sa era în vârstă şi suferindă. Claire se gândea cu groază că, dacă o pierdea, va rămâne orfană pentru a doua oară. Aşa că, singura susţinere pe care se baza, era Jean-Jacques. Nu se gândea la el decât ca la un posibil soţ. „Doar cu el aş putea să rămân ceea ce sunt, îşi spunea. Mă cunoaşte, îi place veselia. Şi apoi, sunt destul de frumoasă pentru a-l fermeca, nu-i aşa, mătuşă?” adăugă ea făcând această confidenţă baroanei d’Ermonte, care răspundea invariabil.

— Desigur, desigur, Clairette a mea…

Şi Claire nu se jena să-i spună glumind tânărului bărbat: „Viitorul meu soţ!” sărutându-l sonor pe obraji ca o fetiţă.

Jean-Jacques nu crezuse niciodată că verişoara sa vorbea serios.

Numai doamna des Landes descoperise această dorinţă de fecioară îndrăzneaţă, mai mult materialistă decât visătoare, mai mult practică decât sentimentală.

Când Claire îşi punea braţele delicate în jurul gâtului contesei, spunând: „Voi sunteţi singura mea familie, împreună cu mătuşa

Marthe şi vă iubesc, vă iubesc...” agera mamă ştia bine că aceste demonstraţii i se adresau fiului său.

Doamna des Landes nu luase niciodată în râs aceste cuvinte de afecţiune pe care le considera totuşi copilăreşti şi superficiale. Se poate şti vreodată? Sentimentele puteau

fi profunde. Nu voia să-şi jignească nepoata.

În acea clipă, Jean-Jacques se gândea cu melancolie la verişoara sa, făcând o paralelă între ea şi Irene.

Cât de diferite erau aceste două tinere fete şi cât era această comparaţie în favoarea frumosului sfinx pe care-l iubea!

Irene!

Este anevoios de reprezentat o vază splendidă care să conţină flori ofilite sau plante dăunătoare. De aceea, nu se putea imagina că o fiinţă atât de perfectă în exterior, nu avea un suflet în armonie cu formele vizibile. Oare blândeţea, tandreţea unei priviri, poate ascunde ură sau răutate?

Era oare posibil ca graţia şi eleganţa gesturilor să marcheze sentimente urâte?

Jean-Jacques o vedea pe Irene la fel de perfectă în suflet pe cât de frumoasă era la

exterior.

Totuşi, când voia să analizeze mai mult atitudinea şi cuvintele tinerei fete, îl cuprindea o nelinişte ciudată. Avea impresia că nu o cunoştea şi se temea că n-o va cunoaşte niciodată. Îşi dădea bine seama că Irene nu-şi destăinuia gândurile. Nu răspundea niciodată în mod precis la întrebările pe care i le punea despre gusturile sale, despre viaţa, înclinaţiile şi dorinţele ei. Se eschiva printr-o remarcă neclară şi impersonală, sau printr-o vorbă de spirit. El, dimpotrivă, o considera pe Irene confidenta sa. În rarele lor întrevederi, îi povestise copilăria şi viaţa sa de tânăr bărbat. Îi povestise toată existenţa sa. Voia să fie înţeles. Sensibilitatea sa căuta un ecou. Ascultându-l, tânăra fată avea o seriozitate calmă: găsea un cuvânt

de prietenie sau de încurajare.

Şi atunci? Oare de ce avea teamă de viitor?

Cu siguranţă, Irene era timidă, mai rezervată decât sunt tinrele fete din perioada noastră? Din respect pentru convenienţe, din teama de a displăcea îşi stăpânea elanurile? Dar acum, când erau logodiţi oficial, dragostea sa va putea să triumfe peste această prea mare pudoare...

Liniştit de această concluzie, Jean-Jacques adormi în cele din urmă, foarte târziu, după ce-şi promisese să obţină încrederea deplină a Irenei.

În aceeaşi seară, Irene Monsabré se gândea de asemenea la Jean-Jacques des Landes. Ah! dacă acea fiinţă ale cărei gânduri se propagau până la ea ar fi putut-o vedea în clipa aceea, ce bucurie fără

margini ar fi încercat!

Tânăra fată, în sanctuarul camerei sale, la adăpost de priviri, renunţa la mândria semeaţă care o făcea distantă.

De-abia închisese uşa, că faţa i se destinsese. Se prăbuşi mai mult decât se aşeză pe primul scaun întâlnit. Ochii îi străluceau de o bucurie înflăcărată. Murmură, strângându-şi braţele la piept ca şi când ar fi vrut să-şi împiedice inima să bată prea puternic.

— Jean-Jacques… Oh! dacă aş putea să-ţi strig dragostea mea!

Da, îl iubea. Încă din prima zi, se gândea numai la el. Asistase, neputincioasă, la evoluţia acelei afecţiuni minunate. Îl iubea tandru, ca o prietenă… dar şi ca o logodnică, ca o femeie.

În viaţă, Irene nu era cum trebuie să fie.

Nu spunea cuvintele care îi veneau pe buze, nu făcea nimic din ce-şi dorea… acţiona permanent în contradicţie cu sentimentele sale.

Din ipocrizie? Din calcul interesat? Din mândrie? Nu, cu siguranţă. Firea sa era simplă, dreaptă, sinceră. Dar nu mai ştia cum era şi cum trebuia să se poarte. Pentru a nu fi obligată să mintă, luase instinctiv o aparenţă de răceală care, alăturată corectitudinii inflexibile, o făcea enigmatică.

Devenise ceea ce mama sa dorise să fie, ceea ce oamenii din societatea în care trăia credea că era. Această ascundere a adevăratei sale personalităţi o înşela şi pe ea însăşi, nu mai ştia să deosebească adevărul de prefăcătorie.

Două sentimente îi frământau sufletul emotiv: mai întâi, dragostea sa… acea

fericire de a fi iubită de cel pe care-l adora. Retrăind acel moment când îi ceruse să-i fie soţie, era pe punctul de a leşina la ideea că-i va aparţine pentru totdeauna... Apoi, acel gând: „Ce trebuie să fac oare pentru ca să nu înceteze niciodată să mă iubească? îmi iubeşte frumuseţea, dar nu-mi cunoaşte gândurile, nici caracterul... Trebuie să rămân impenetrabilă pentru el? Sau dimpotrivă, trebuie să-mi deschid inima?”

Irene suferea chiar şi în fericirea sa.

Cu capul rezemat de mâinile împreunate cu umerii înfăşuraţi în părul frumos, despletit, plângea. Fără să vrea murmură: „Mamă”, ştiind totuşi bine că doamna Monsabré nu putea face nimic pentru a-i domoli chinul. Se simţea slabă şi pierdută.

Apoi, Jean-Jacques îi apăru zâmbitor, cu braţele deschise şi cuvinte de dragoste pe

buze. Cum îi dorea prezenţa! Dacă, prin absurd, ar fi apărut în camera sa izolată, cum i-ar fi strigat slăbiciunea, suferinţa sa! Cu ce plăcere şi-ar fi aşezat fruntea gânditoare pe umărul bărbatului iubit... Ce liniştire pentru ea şi ce nesfârşită fericire pentru amândoi!

Dar aceste două fiinţe tinere, sincere, vrednice de dragostea lor, care nu aveau pentru a se întări decât dorinţa lor zadarnică, erau despărţite nu doar de străzi şi de pereţii caselor, ci şi de implacabile obligaţii sociale, de datoria care condusese întotdeauna viaţa Irenei.

Totuşi, tânăra fată îi alungă teama.

Zâmbi visului său. Întinzându-se pe patul îngust, se gândi: Jean-Jacques, pentru că te iubesc, totul se va aranja!

Capitolul 3

Recepţiile contesei de Landes erau foarte frecventate.

Pentru ca doamna Monsabré şi fiica sa să nu se simtă stânjenite, Jean-Jacques se duse să le ia pe cele două doamne la începutul după-amiezii; acestea făcură cunoştinţă cu domnul şi cu doamna de Landes înaintea sosirii invitaţilor. Contesa veni spre ele cu mâinile întinse:

— Vă cunosc de mult timp, le spuse zâmbind. Pentru că v-a adus fiul meu, această locuinţă vă aparţine.

Imediat, Irene se simţi în siguranţă cu mama lui Jean-Jacques. Dar amintindu-şi de sfaturile doamnei Monsabré îşi spori atenţia la ţinută şi la cuvinte.

De altfel, contesa fu obligată curând să se îndepărteze pentru a se grăbi în întâmpinarea primilor sosiţi.

Era o larmă de prezentări.

— Ia te uită, nepoata mea! exclamă brusc contele, care o adora pe Claire d’Ermonte pentru veselia sa molipsitoare.

— Bună ziua, unchiule! Bună ziua, mătuşă dragă! Dar oare unde este Jean-Jacques?

— Cred că este pe terasă. Du-te şi vezi. Probabil admiră perspectiva…

Claire nu aşteptă sfârşitul frazei şi se repezi spre marea uşa-fereastră a salonului, care se deschidea spre Cher.

Avu imediat un presentiment nelămurit zărindu-şi vărul vorbind cu o fată tânără necunoscută. Când Jean-Jacques o văzu pe Clairette, o chemă bucuros:

— Vino repede, surioară! Am să-ţi spun o veste!

Sărută sonor obrajii tinerei fete, uluite.

Apoi adăugă:

— Ţi-o prezint pe Irene Monsabré, logodnica mea... care pentru tine va fi o prietenă.

Irene îl ascultă pe Jean-Jacques vibrând toată de tandreţe... o privi pe Claire, al cărui chip copilăresc lua rând pe rând expresii diferite: ironie, tristeţe, o licărire duşmănoasă în privire... toate având drept consecinţă un puternic hohot de râs:

— Ei bine, vere, umbli cu ascunzişuri. Acum înţeleg de ce nu te mai vedeam! Complimentele mele, şi dumneavoastră de asemenea, domnişoară.

Se lăsă o scurtă tăcere între cele trei fiinţe. Apoi, fără să adauge o vorbă, intrară în salon să se amestece printre invitaţii care cereau tineretul.

Claire regăsi câteva prietene. Părea să

nu se mai ocupe de domnişoara Monsabré.

Ca întotdeauna, recepţia fu foarte plăcută. Conversaţia fu pe rând generală sau împărţită după simpatii.

Irene, de care se interesau toţi, fu obligată de asemenea să vorbească. Contesa, care între patru ochi, nu putuse obţine de la ea decât câteva cuvinte fără importanţă, avu iscusinţa de a se interpela direct, cu voce tare, asupra diferitelor subiecte de literatură şi artă şi chiar despre probleme mai delicate de filosofie. Tânăra fată răspunse simplu: despre subiectele care n-o priveau deloc, vorbea fără rezervă, antrenată de idee. Doamna des Landes fu încântată să descopere o asemenea simplitate îmbinată cu o reală valoare intelectuală.

Nu se putu stăpâni să-şi exprime bucuria

doamnei Monsabré şi dorinţa de a le reţine la cină: „În familie”, adăugă contesa.

Ce entuziasm pentru mama Irenei! îşi atingea visul dintotdeauna, mai mult chiar decât sperase şi, în acea clipă, era cu adevărat mândră de fiica sa… de opera sa!

Masca sa cu aspect de pergament era iluminată de triumf. Jovialitatea, buna dispoziţie de care nu se despărţea toată ziua, o făcură să cucerească simpatia contelui des Landes.

Singură acum, familia era reunită în micul salon. Servitorii veneau şi plecau în mod discret pentru a face puţină ordine şi a servi vinul de Porto. Se stinseseră lustrele prea luminoase. Câteva lămpi ascunse dădeau o lumină domoală. Contele des Landes şi doamna Monsabré discutau ca doi şcolari.

Jean-Jacques, aşezat foarte aproape de Irene, în faţa unei mese vechi pe care deschisese nişte albume, îi arăta fotografii de familie.

Doamna des Landes, brusc îngrijorată, veni să se aplece peste umerii tinerilor, pe care-i înconjură cu braţele. Îi întrebă, încercând să-şi ascundă neliniştea:

— Clairette a plecat? V-a spus la revedere?

Nu mi-am văzut nepoata în clipa când îmi luam rămas-bun de la toţi. Voiam s-o reţin de asemenea în această seară. Oare nu este prima reuniune de logodnă?

— Claire trebuie să fie încă aici, mamă. N-ar fi plecat fără să te anunţe.

Irene, cu pupilele dilatate, îl privea cu tristeţe pe Jean-Jacques. Nu făcu nicio remarcă şi, pentru prima dată, strânse ea

însăşi mâna logodnicului care o privi uimit, fără să înţeleagă. Cât despre doamna des Landes, după ce auzise remarca judicioasă a fiului, îngrijorarea păru să-i sporească. Se grăbi spre scara largă, o urcă în fugă şi intră în apartamentul său. Aprinzând lumina, strigă:

— Clairette, eşti aici?

Claire d'Ermante se refugiase în baie.

În picioare în faţa oglinzii mari, ţinea într-o mână un creion negru pentru conturul ochilor şi în cealaltă un prosop. Îşi văzu mătuşa în imaginea din oglindă. Se întoarse dintr-o săritură.

— Mătuşă, iartă-mă că am intrat pe domeniul tău fără permisiune... nu pot să reuşesc să... să... să-mi refac... machiajul ochilor...

Vocea i se gâtui. Căzu brusc, suspinând,

în braţele contesei.

Doamna des Landes avea o inimă mare. Sufletul îi era înţelegător şi judecata miloasă. Deşi deseori îşi dojenise cu asprime nepoata pentru ceea ce numea „nepăsarea tinereţii”, în acea clipă simţea că o adevărată suferinţă o zdruncinase pe Claire. O lăsă să plângă şi o alintă pe tânăra fată. Ştia că această fire era incapabilă să simtă îndelung un sentiment puternic, dar furtunile rapide, nu fac mai puţine ravagii.

Când hohotele i se liniştiră, Claire vorbi. Cu o voce întretăiată, uneori cu gesturi nerăbdătoare şi mişcări de revoltă, îşi mărturisi visul, deziluzia, gelozia, ranchiuna.

— Oare cum s-a putut întâmpla asta, mătuşă? Nu fusese stabilit că Jean-Jacques se căsătoreşte cu mine? Cu mine care-l

cunosc atât de bine, care am fost crescută cu el. Doar eu l-aş putea face fericit, sunt sigură... Oare ce se va întâmpla cu mine acum? Când va muri mătuşa d'Ermonte, voi fi singură pe lume... Jean-Jacques a fost dintotdeauna soţul meu! Şi cu cine se căsătoreşte! Cu o tânără fată care apare brusc de nu ştiu unde... fata unei croitorese! Da, am auzit mai multe persoane spunând asta în această după-amiază. Ei bine, nu este posibil, nu este posibil... Oh! este foarte frumoasă, sunt de acord... mai frumoasă decât mine... dar pare atât de mândră, atât de dură, atât de pretenţioasă! Rece ca marmura.

Îl ia de soţ pentru numele său şi cu siguranţă pentru bani... Mătuşă, mătuşă, sunt atât de nenorocită şi o urăsc pe această Irene, o detest!

— Calmează-te, draga mea, te rog. Şterge-ţi lacrimile. Răspunde-mi sincer: fiul meu ţi-a făcut vreo declaraţie de dragoste? A făcut planuri de viitor cu tine?

— Nu, desigur, nimic precis… dar…

— În ceea ce te priveşte, nu te-ai jenat să-ţi răspândeşti amabilităţile pentru toată lumea. Ai fost întotdeauna pentru Jean-Jacques o soră şi nu o logodnică. Inimii nu i se comandă, biata mea iubită şi cred că nu ştii ce este dragostea…

Claire nu mai plângea. Nu mai simţea de acum decât mândrie rănită, gelozie şi poate tristeţea de a vedea încheiată intimitatea unei camaraderii îmbinate cu tandreţe, cu vărul său. Descoperi brusc o dragoste adevărată pentru tânărul bărbat. Îl observase lângă Irene, prevenitor, respectuos… în sfârşit, îndrăgostit!

Surprinsese priviri înflăcărate, cuvinte, inflexiuni ale vocii: toate acestea îl dezvăluiau pe Jean-Jacques sub un nou aspect, îl descoperise.

Totuşi, reuşi să-şi rearanjeze faţa, şi acum părea să-şi asculte mătuşa mai calmă.

— Evident, mica mea Clairette, ai luat drept dragoste ceea ce nu era. Vei recunoaşte curând că te-ai înşelat, când vei iubi cu adevărat...

Haide, vino, deoarece nu se poate prelungi absenţa noastră. Vei cina cu noi.

Un fulger trecu prin privirea Clairei. Acesta nu-i scăpă doamnei des Landes, care fu profund mâhnită. Aşadar, deocamdată nu era decât o aparentă resemnare în acel suflet în care simţea mocnind cele mai rele intenţii.

De altfel, Claire răspunse repede,

aproape cu mânie:

— Iartă-mă, mătuşă, nu pot rămâne în seara asta. Mai întâi, pentru că mătuşa d'Ermonte este foarte suferindă şi s-ar nelinişti dacă nu mă voi întoarce. Apoi, nu voi fi stăpână pe nervii mei!

Adăugă pe un ton mieros:

— Îţi promit că dacă domnişoara Monsabré îmi devine verişoară, îi voi face o bună primire, dar nu este încă nimic oficial, nu-i aşa?

— Eşti o fetiţă ciudată, nu se putu împiedica să spună contesa des Landes.

— Totuşi, mă iubeşti, mătuşă? Sunt o copilă răsfăţată, am nevoie ca întotdeauna cineva să se ocupe foarte mult de mine…

Oh! această fire cochetă care ieşea fără încetare la suprafaţă! Cât de mult o neliniştise deja pe contesă! Astăzi, simţea o

indispoziţie de neînvins, ca un presentiment de primejdie…

Cu o voce tristă, dar pe care se străduia s-o facă afectuoasă, răspunse:

— Da, întoarce-te acasă, draga mea. Este mai bine. Vino să mă vezi mâine şi vom duce la bun sfârşit vindecarea inimii tale…

Fără să răspundă, Clairette coborî cu mătuşa sa.

Luându-şi rămas-bun, fu cu fiecare de o exuberantă amabilitate, mai deosebită chiar cu Jean-Jacques, cu care vorbi ca şi când nimic nu se schimbase în viaţa lor.

Să iubeşti şi să suferi!

Aceste două sentimente există în fiecare fiinţă omenească şi fac parte din viaţă.

Femeia – mai ales tânăra fată – iubeşte mai întâi cu inima, cu gândul, cu tot ceea ce înseamnă imaginaţie, vis şi nevoie de

devotament. La ea, trupul urmează raţiunea şi deseori se trezeşte mult timp după ce sufletul se dezvăluie.

Bărbatul, dimpotrivă, se emoţionează şi vibrează mai întâi fizic. Apoi, îi trece… uită… până în ziua în care spiritul său întâlneşte un spirit feminin apropiat de al său, până în clipa în care instinctiva şi puternica sa nevoie de protecţie îl îndeamnă să formeze o familie.

Acest „decalaj” al începuturilor sentimentelor este de obicei cauza jignirilor, ciocnirilor, stângăciilor unuia şi ale celuilalt, revoltelor amorului-propriu… a suferinţei şi lacrimilor.

Aceasta fu şi povestea lui Jean-Jacques şi a Irenei. Ea iubea. Îşi dăruise sufletul şi viaţa. Totul era acolo.

Şi el iubea, cu toată pasiunea tinereţii.

În acest caz, de ce să lupte împotriva pornirilor? De ce să piardă plăcerile când timpul trece atât de repede? Dorinţa ardentă cerea demonstraţii exterioare. Voia cuvinte tandre, îmbrăţişări, sărutări. Irene îl respingea cu blândeţe, în numele convenienţelor, al demnităţii şi chiar al iubirii lor. Spunea zâmbind, „că aveau toată viaţa”… şi nu voise niciodată să-i dăruiască buzele!

Pentru a acţiona astfel, Irene se străduia, iar Jean-Jacques se irita.

Cina de logodnă trebuia să aibă loc la petrecerea de Crăciun.

Mai înainte, doamna Monsabré se hotărî să facă o scurtă călătorie la Paris, cu Irene.

Spre marea uimire a mamei sale, tânăra fată propuse ca de data aceasta să meargă singură în capitală.

— Singură! Oare de ce? Eu însămi am multe de făcut nu numai pentru cliente, ci şi pentru noi, în vederea căsătoriei tale.

— Mamă, voi face toate comisioanele; asta te va scuti de oboseală şi atelierul nu va fi părăsit.

— Oh! cea mai bună lucrătoare este conştiincioasă şi ne înlocuieşte perfect când trebuie. Te crezi oare complet emancipată? Acum, când eşti logodită, nu este potrivit să călătoreşti singură.

Sunt sigură că nici Jean-Jacques n-ar fi de acord…

Şi doamna Monsabré îşi şterse o lacrimă care-i apăruse în colţul ochiului:

— Dacă sunt fericită pentru căsătoria ta, Irene, ştiu totuşi că-mi voi pierde fiica, sau aproape. Aşa că, să nu ne despărţim mai înainte.

Înduioşată, Irene nu insistă.

Oare de unde îi venea această nevoie de singurătate completă? Ah! asta pentru că era atât de obosită să se înfrâneze fără încetare: să se înfrâneze faţă de mama sa, să se înfrâneze mai ales faţă de Jean-Jacques; avea senzaţia unei permanente sufocări. Să-şi ascundă astfel gândurile, să-şi potolească impresiile, să-şi reţină avânturile, îi provoca o suferinţă fizică. Nervii nu-i mai rezistau.

Jean-Jacques îşi manifestă dorinţa de a le însoţi pe cele două doamne, dar Irene se opuse energic.

— Este o călătorie de afaceri, mintea îmi va fi preocupată de o mulţime de lucruri materiale. Ce înseamnă câteva zile fără să ne vedem, pentru că în curând nu ne vom mai despărţi!

Jean-Jacques insistase, protestase, apoi se resemnase, găsind totuşi motivele invocate de tânăra fată nesemnificative. Nu înţelegea utilitatea acestui sacrificiu.

La Paris, Irene se simţi mai bine. Atenţia îi fu distrasă de viaţa trepidantă care contrasta atât de mult cu liniştea din Touraine; îi plăcea să aleagă materiale, să facă şi cumpărături. Doamna Monsabré părea fericită s-o răsfeţe şi căuta prin toate mijloacele să-i facă plăcere.

Şi apoi, era mândră că fiica sa, a cărei frumuseţe nu trecea neobservată, chiar pentru atâtea femei frumoase şi elegante, fie în magazine, fie în restaurante şi în saloanele de ceai, unde celor două femei le plăcea să ia gustarea de după-amiază.

Într-o după-amiază, Irene îşi exprimă intenţia de a merge la Muzeul Luvru.

— Ei bine, vei merge fără mine, îi spuse mama sa, pe care lucrurile de artă o lăsau indiferentă. Am întâlnire cu domnul Miller, ştii, furnizorul nostru de mătăsuri de Lyon. Se află în trecere prin Paris; mă duc să-l văd la magazinul său de vânzări de pe strada Petits-Champs.

Îmi va arăta noile eşantioane; n-am nevoie de tine pentru asta, şi pentru că-ţi place, du-te la Luvru; ne vom întâlni la hotel, la ora şase.

Irene petrecu două ore străbătând marile galerii splendide ale muzeului; întârzie în faţa pânzelor care-i reţineau privirile. Şcoala italiană o încânta. Îşi aminti studiile sale, lecturile şi de asemenea discuţiile cu vicontele şi mai ales cu doamna des Landes. Se simţea foarte apropiată de sufletul viitoarei soacre. Se gândi de

asemenea la viitorul când îi va fi permis să meargă la braţul soţului său, al prietenului său, cel mai drag însoţitor şi confident.

În acea clipă, nu va mai exista nimic pe lume care să-i impună vreo constrângere. Va fi liberă să iubească la lumina zilei, liberă să-şi exprime toate gândurile... va putea, în sfârşit, să trăiască!

Se gândi cu strângere de inimă că nu-i scrisese încă logodnicului de patru zile, de când era la Paris; îi trimisese doar o ilustrată pentru a-i spune că avusese o călătorie plăcută şi exista acolo, în poşetă, o scrisoare primită în aceeaşi dimineaţă.

Se aşeză pe o banchetă şi începu să recitească rândurile înflăcărate:

„Draga mea Irene.

Am primit răvaşul tău şi de atunci, în fiecare zi pândesc poştaşul care să-mi aducă

o scrisoare lungă, în care să te simt foarte aproape de mine.

Să ştii că această despărţire mă chinuie mult. Sunt un impulsiv, Irene, dar mă supun judecăţii tale cuminţi care îmi pare, evident, şi logică, dar de care mă costă să ascult.

Aş fi fost atât de fericit să alerg prin magazine cu tine şi cu mama ta, să alegem rochii frumoase şi bijuterii, niciodată destul de frumoase pentru tine…

Întoarce-te repede, draga mea logodnică, întoarce-te repede… Totul aici te cheamă; parcul pare să plângă sub promoroacă, pianul este mut, păsările zgribulite, cărora îţi plăcea să le dai firimituri te cheamă cu strigăte puternice, mama îţi rosteşte numele la fiecare cinci minute, iar eu, oh! Irene a mea, sunt ca un trup fără suflet şi nimic nu mă mai

interesează.

Deseori mă întreb dacă înţelegi bine puterea dragostei mele şi dacă mă iubeşti la fel de mult cât te iubesc eu… Când îmi eşti alături, îmi pari distantă şi totuşi, acum când eşti departe, am impresia că eşti mereu aici, cu mine, în gândurile şi visurile mele… scrie-mi, Irene, şi mai ales întoarce-te, întoarce-te cât mai repede.

Îţi acopăr cu sărutări mâinile pe care aş vrea să le ţin mereu, mereu în ale mele.

Te iubesc.

Al tău, Jean-Jacques”.

Recitind aceste rânduri, Irene fu cuprinsă de un fel de remuşcări, înţelegând că-l făcuse să sufere pe Jean-Jacques. În această perioadă a anului, zilele sunt scurte şi muzeele sunt obligate să închidă foarte devreme. Se grăbi să se întoarcă pentru a

ajunge înaintea mamei sale în camera lor de hotel şi să aibă astfel răgazul de a-i răspunde îndelung lui Jean-Jacques. Avea deja în minte frazele pe care voia să i le scrie; îi va cere iertare, îşi va recunoaşte afecţiunea… se va arăta în sfârşit cum era în realitate.

Dar, când se instală în faţa unui teanc de hârtii, cu stiloul în mână, îi fu imposibil să scrie o literă.

Pe foaia albă, scrisese:

„Dragul meu Jean-Jacques…”

Şi atâta tot.

Cu cotul rezemat de masă, se lăsă dusă de plăcerea de a visa, dorindu-şi cu ardoare prezenţa lui Jean-Jacques, dar neştiind cum să i-o spună. Doamna Monsabré deschise brusc uşa.

— Te-ai întors deja, spuse aceasta. Pică

bine. Imaginează-ţi că domnul Müller are în această seară nişte locuri la Odeon şi ne oferă două. Este o lojă. Se joacă Arleziana. Du-te şi schimbă-ţi rochia şi... Dar ce ai de nu-ţi face plăcere?

Într-adevăr, Irene îşi privea mama cu o ciudată expresie de tristeţe.

— Dar, mamă, mi-ai spus întotdeauna că o logodnică nu trebuie să meargă nici la teatru, nici la bal fără logodnicul său.

— Da, în acelaşi oraş. Dar la Paris, Jean-Jacques nu poate găsi nepotrivit să petreci o seară la teatru cu mama ta. Şi apoi, nu-l pot refuza pe domnul Müller, care mi-a oferit ocazia minunată de a profita de tot ce are mai frumos ca mătăsuri.

Şi observând cuvintele pe care le scrisese fiica sa:

— Ia te uită, îi scrii lui Jean-Jacques.

Termină scrisoarea şi grăbeşte-te să te îmbraci…

Dar Irene împinse hârtia la o parte şi, a doua zi, vicontele des Landes nu găsi nimic pentru el în corespondenţa pe care o aduse poştaşul la castel.

Când cele două femei ajunseră la teatru, domnul Müller le aştepta sub peristil. Irene îl cunoştea, deoarece venise de mai multe ori la Tours pentru afaceri comerciale. Era un bărbat de circa cincizeci de ani, cu prestanţă şi mereu zâmbitor.

Le întâmpină pe doamna şi pe domnişoara Monsabré cu aceste cuvinte:

— Aş fi preferat să vă ofer o seară mai distractivă, deoarece pentru Arleziana, va trebui să vă pregătiţi batistele… Dar Arleziana este o operă foarte frumoasă. Ah! dar am uitat să vi-l prezint pe nepotul

meu…

Irene remarcase imediat un bărbat tânăr care stătea rezervat lângă domnul Müller:

— Raymond Darbois, fiul surorii mele mai mari, căreia îi datorăm această lojă. Raymond este ziarist, meserie care prezintă multe avantaje, nu-i aşa nepoate?

Tânărul bărbat se înclină, în timp ce domnul Müller continuă:

— Ţi-am vorbit deseori despre doamna Monsabré şi despre fiica sa, domnişoara Irene.

Tânărul bărbat îşi întrerupse unchiul:

— Sunt încântat să vă cunosc, doamnelor. Dar să urcăm, dacă permiteţi, curând este timpul.

Într-adevăr, mulţimea invadase culoarele şi scările. Raymond Darbois conduse grupul şi curând fură instalaţi toţi patru într-o lojă

de la al doilea balcon.

Şi povestea dramatică a Arlezienei se desfăşură, făcând să apară în mintea Irenei gânduri sumbre. În aparenţă, rămase impasibilă şi când la scenele cele mai dureroase simţi în gât acel nod premergător lacrimilor, făcu un asemenea efort de voinţă, încât niciun muşchi de pe faţa sa nu păru să tresară. Doamna Monsabré îşi tamponă obrajii cu batista împodobită cu dantelă.

Raymond fusese puternic impresionat de frumuseţea Irenei şi o privea mai des decât pe actori.

— Este frumos, nu-i aşa? îi murmură când căzu cortina.

Tânăra fată ridică spre el o privire distantă.

— Da, domnule, dar este oare posibil să

se întâmple asemenea nenorociri?

— Nu credeţi că se poate muri din dragoste?

— Da, poate, se moare din dragoste, dar să te sinucizi este altceva… Oare nu există mereu datorii care trebuie să te lege de viaţă?

— Trebuie să fiţi foarte puternică, domnişoară. Este uşor să discuţi despre aceste lucruri, când eşti doar spectatorul unei drame… şi nu unul dintre actorii ei…

Irene nu răspunse. Acceptă ajutorul lui Raymond pentru a-şi pune mantoul. Se gândea la Jean-Jacques.

— Poate şi el se îndoieşte de mine?

Fu cuprinsă din nou de nevoia care o chinuise după-amiaza: să-i scrie, să-i vorbească din toată inima şi cu toată severitatea. Acum, regreta că fusese de

acord cu această seară; avea impresia că era vinovată faţă de logodnicul său.

Fusese surprinsă că domnul Müller nu făcuse aluzie la apropiata sa căsătorie. Oare doamna Müller nu-i spusese nimic? Nu, cu siguranţă. Deoarece Raymond, curtenitor şi fără îndoială politicos, se arăta totuşi prevenitor faţă de ea, ca pe lângă o tânără fată pe care vrei s-o faci să înţeleagă interesul pe care i-l porţi.

Insistă s-o facă pe doamna Monsabré să accepte un supeu într-o braserie de pe bulevarde şi Irene, oarecum ameţită de şampanie şi fum, se arătase mai veselă şi vorbi mai mult.

Raymond le conduse pe doamnele Monsabré cu maşina până la hotel şi solicită favoarea unei alte întâlniri înainte de plecarea lor.

Doamna Monsabré acceptă să se întâlnească poimâine într-un salon de ceai:

— Va fi pentru a vă spune la revedere, deoarece la sfârşitul săptămânii ne întoarcem la Tours.

Irene, foarte obosită, nu vru să înceapă o discuţie cu mama sa; preferă să aştepte a doua zi pentru a se explica, deoarece era foarte hotărâtă să refuze această invitaţie şi va găsi un pretext.

Era ora două dimineaţa; era obosită şi contrariată.

Se culcă şi adormi profund.

Când se trezi, era aproape ora zece. Doamna Monsabré făcea pachete, consulta liste, umbla de colo-colo prin cameră.

— Te-am lăsat să dormi, spuse…

Şi începu să vorbească, după cum avea obiceiul, despre nenumărate detalii care n-o

interesau pe fiica sa, părând că uitase de seara din ajun şi de logodna Irenei.

Când se bătu la uşă, strigă „intraţi”, imperativ: camerista aducea un buchet de flori care tocmai fusese livrat pentru domnişoara Monsabré.

Irene, care terminase să se îmbrace, ieşi din cabinetul de toaletă şi desfăcu florile: erau nişte trandafiri superbi; o carte de vizită căzu jos. Tânăra fată o ridică şi citi:

Raymod Durbois.

Fu picătura de apă care făcu să se verse paharul. Irene, calma, ponderata... Irene tăcuta, resemnata. Irene se înfurie cum doamna Monsabré n-o văzuse niciodată.

— Iată ce ai făcut, mamă... Ce nebună am fost să te urmez aseară. Aş fi putut să mă gândesc că domnul Müller al tău va fi flancat de un nepot... Aş fi putut să mă

gândesc că ai trecut sub tăcere logodna mea cu Jean-Jacques! Nu ştiam ieri în ce măsură îmi pierdusem deja sângele-rece. Să mă stăpânesc, mereu să mă stăpânesc... Şi de ce? Pentru cine? Ei bine, iată ce fac cu aceste flori...

Şi luând buchetul, îl aruncă pe jos.

— Îl iubesc pe Jean-Jacques, auzi, îl iubesc şi nu pentru că se numeşte conte des Landes, nu pentru că este bogat, ci pentru că-mi place şi că-l iubesc pur şi simplu... Şi vreau să ne întoarcem la Tours chiar astăzi...

Şi Irene se prăbuşi, izbucnind în plâns.

Doamna Monsabré era stupefiată.

— Nu înţeleg, Irene, de ce te înfurii astfel... Chiar nu ai de ce. Când trimiţi flori unei fete, n-o insulţi. Aşa se face în societate. Vei primi şi altele, şi omagii, chiar

şi când vei fi contesă…

La cuvintele „aşa se face în societate”, Irene strigă printre suspine:

— Te rog, mamă, nu-mi mai repeta fără încetare „aşa se face” sau „aşa nu se face”. Pentru că ai făcut un lucru care nu se face… dându-mi ca însoţitor un tânăr care…

Fu rândul doamnei Monsabré să-şi întrerupă fiica.

— Dar nu ştiam că nepotul va fi acolo, ţi-o jur… Domnul Müller nu mi-a spus. Da, am greşit că nu l-am anunţat despre logodna ta… Dar nici nu m-am gândit la asta, tot timpul am vorbit numai despre afaceri; doar în clipa când să ies, după ce am semnat înţelegerea pentru mătăsuri mi-a făcut invitaţia… Credeam că vom avea tot timpul să-i vorbim despre Jean-Jacques, dar… prezenţa lui Raymond Darbois a dat totul

peste cap. Încă o dată, nu este vina mea.

Irene înţelese că poate evenimentele se înlănţuiseră astfel, fără voia mamei sale. Se linişti şi-şi reveni treptat: da, se înşelase, exagerase… îşi sărută mama, apoi spuse:

— Acum, n-ai decât să-i trimiţi un bilet domnului Müller şi incidentul va fi închis. Dacă am lua trenul astăzi?

— Astăzi este imposibil, dar poţi să-i scrii lui Jean-Jacques că vom sosi sâmbătă…

Era doar joi.

Irene se lăsă din nou condusă de fatalitate.

În timpul zilei, găsind un pretext legat de afacerile comerciale, doamna Monsabré se duse să-l vadă pe domnul Müller şi-l informă despre logodna Irenei. Atitudinea domnului Müller deveni rece:

— Vă felicit doamnă, pentru această

frumoasă, foarte frumoasă căsătorie a fiicei dumneavoastră; într-adevăr, este demnă să devină contesă. Totuşi, ar fi trebuit să mă anunţaţi ieri şi nu v-aş fi prezentat pe nepotul meu. Ştiţi oare că s-a îndrăgostit la prima vedere? Sărmanul bărbat, nu are noroc…

Doamna Monsabré era tulburată: avea impresia că fusese prinsă în greşeală ca o fetiţă.

Se scuză cum putu şi-şi luă rapid rămas-bun.

Domnul Müller se duse imediat să-şi vadă nepotul la biroul ziarului la care lucra. La ce bun să aştepte pentru a-l anunţa? Nu era mai bine să risipească brusc visul?

Raymond ascultă explicaţiile unchiului, fără să-l întrerupă, fără să facă vreo remarcă, nici vreun reproş.

Desigur, din ajun, o purta pe tânăra fată în gând; îi plăcuse enorm şi dragostea, marea dragoste i se instalase în inimă.

— Bine, unchiule, spuse simplu, să nu mai vorbim despre asta… Voi rămâne flăcău bătrân, ca tine.

— Nici vorbă! nu vor lipsi alte fete tinere pentru că… la urma urmei, pentru a te putea ataşa de o femeie, nu este de-ajuns doar o seară…

Dar lui Raymond i se părea că i se înşelase încrederea prezentându-i-se o tânără atât de frumoasă, atât de seducătoare, într-un cuvânt atât de periculoasă, fără să i se spună că nu era liberă. Simţea nevoia să se răzbune.

Vru să se arate totuşi un bărbat de lume.

Îi trimise domnişoarei Monsabré o carte de vizită cu aceste cuvinte:

„Cu respectuoasele mele scuze şi urări sincere de fericire”.

* * *

A doua zi, Jean-Jacques des Landes primi de la logodnica sa următoarea scrisoare:

„Dragul meu Jean-Jacques.

Nu mai fi trist, sosesc. Ne întoarcem la Tours sâmbătă seara şi duminică voi fi lângă tine.

Voi şti să mă fac iertată că nu ţi-am scris îndelung, după cum ţi-ai exprimat dorinţa, dar mama şi cu mine am fost foarte ocupate. Îţi voi aduce ultimele veşti şi ultimele noutăţi de la Paris.

Mă grăbesc să văd din nou Aulnes şi să mă plimb cu tine pe aleile din parcul atât de frumos în ciuda hainei de iarnă! Mă simt bucuroasă ca o fetiţă care vine în vacanţă şi îţi încredinţez mâna mea cu toată

sinceritatea şi tandreţea.

Irene”.

În ciuda dorinţei şi eforturilor sale, Irene nu putu să-i scrie altceva. La fel ca întotdeauna, femeia îndrăgostită se închidea, se ascundea sub faţada cuvintelor şi a atitudinilor comandate.

Jean-Jacques era singur în fumoar. Citi de mai multe ori aceste rânduri, căutând să le găsească un alt sens. Chipul îi exprima o imensă dezamăgire.

Pierdut într-o tristă visare, cu foaia în mână, retrăia ultimele trei luni în timpul cărora dragostea sa părea că sporise. Ah! cât de lungă i se părea această logodnă! îi reproşa Irenei lipsa de încredere şi-i era teamă de viitor. Îi reveniră în minte mai multe fraze surprinse pe buzele străinilor, în cursul conversaţiilor de salon. Ascultase

reflecţiile lipsite de amabilitate ale tatălui său. Văzuse zâmbetele ironice de pe buzele Clairei d’Ermonte. Ştia bine că Irene nu era simpatizată, din cauza acelei aparente mândrii. În acea clipă, îi era teamă că nu era iubit.

Suferinţa îi era mare! Făcea eforturi pentru a o alunga. Alinarea îi venea când îşi amintea cuvintele mamei sale. Doamna des Landes era singura care-l aproba şi-l încuraja în alegerea sa. Îşi amintea ultima lor întrevedere în care-şi exprimase temerile: „Dar, dragul meu copil, Irene este rezervată din pudoare, de asemenea din modestie, deoarece se crede inferioară, socialmente vorbind. Nu-şi poate arăta fericirea. Când veţi fi căsătoriţi, îţi va destăinui toate gândurile. Te iubeşte, copilul meu, am această certitudine”.

— Oare de ce nu mi-a spus-o niciodată?

— Poate n-ai găsit mijlocul de a-i obţine mărturisirile? Eşti înflăcărat, exaltat... îi este teamă de tine!

— Oh! mamă, ştie că sunt un bărbat de onoare şi că nu voi abuza niciodată de încrederea sa. Sufletul şi mintea ei le doresc... mai mult decât frunmuseţea...

Jean-Jacques fu smuls brusc din visare. O voce cristalină striga:

— Oare nu este nimeni aici? Acum în castel se intră ca într-o moară! Ah! eşti acolo, Jean-Jacques? Bună ziua, vere! Bună ziua, logodnic fericit!

Tânărul bărbat nu avu timp să adopte o atitudine. Clairette era în faţa sa, îmbujorată sub toca de blană. Avea ochii strălucitori, puţin înfierbântaţi. Era fermecătoare. Ce contrast cu imaginea

trufaşă pe care Jean-Jacques o purta în suflet! în mod inconştient, fu fericit de această distragere de la gândurile sale sumbre.

Fusese înştiinţat de mama sa despre criza sentimentală a verişoarei. Nu-i dăduse importanţă. „Naivitate şi teatru”, răspunsese.

Totuşi, fusese rezervat, suprimând sărutările frăţeşti, glumele prieteneşti, în sfârşit, tot ceea ce crease intimitate între cele două fiinţe.

De data aceasta, avu un elan afectuos:

— Eşti drăguţă, micuţa mea Clairette, să vii să-mi ţii puţin companie.

— Cu atât mai mult cu cât nu pari foarte vesel, îl întrerupse Claire. Hotărât lucru, marea dragoste nu îţi prieşte… Uite, îţi pierzi scrisorile dulci…

Ridică repede scrisoarea Irenei, pe care Jean-Jacques o lăsase să cadă ridicându-se pentru a-şi întâmpina verişoara.

Aceasta spuse, ironic:

— Se poate citi? M-ar interesa atât de mult să ştiu ce-ţi scrie „ea”. Mi se pare că aş şti să redactez atât de bine scrisori de dragoste! Haide, vrei să mi-o arăţi… spune?

Supărat, Jean-Jacques prinse degetele care strângeau scrisoarea.

— Nu, Claire. Dă-mi-o înapoi… Tânăra fată oftă.

— Este adevărat, nu mai sunt confidenta ta… acum nu mai sunt nimic pentru tine… Ţine, păstrează-ţi secretele. Le am şi eu pe ale mele, dragul meu!

Ochii negri se umplură de lacrimi. Fără să vrea, Jean-Jacques era emoţionat. Între cei doi tineri se lăsă tăcerea, una dintre

acele tăceri tulburătoare în care judecata este descumpănită, în care biata maşină umană nu mai ştie bine ce vrea, ce trebuie să facă.

Dragostea unei fiinţe distante şi misterioase, aproape o umbră, umplea inima lui Jean-Jacques, înfierbântându-i sângele… dar viaţa radioasă, exuberantă, era în faţa lui, reală, vibrantă…

Totuşi îşi reveni.

— Mama m-a rugat să mă duc să-i tai ramuri de brad din care vrea să facă pomi de Crăciun pentru şcoli. Vino cu mine, Clairette. Nu mă voi duce s-o iau pe Irene decât la ora patru. Avem timp să facem o plimbare prin parc.

— Să ştii că este foarte frig.

— Sensibilă la frig, acum? Oare nu mai ai „îndrăzneală”? Ai patinat anul acesta?

— Nu, nu încă. M-am săturat de aceste alunecări pe gheaţă! Aveam mai multă rezistenţă decât tine, domnule văr! Eu, sensibilă la frig... Am o rochie de lână, şi-mi scot mantoul. Să mergem să alergăm... Prinde-mă!

Înainte ca tânărul bărbat să aibă timp să răspundă, se repezi prin saloane, în vestibul, coborî cu toată viteza treptele de la intrare şi alergă spre prima alee care-i apăru în faţă.

Jean-Jacques o urmă. Surprins, mai întâi o pierdu din vedere. Dar era iarnă. Nu erau frunze în copaci, nici flori în tufişuri. În plus, poleiul din noaptea precedentă nu se topise şi terenul era alunecos.

La o cotitură a aleii, Jean-Jacques zări rochia Clairettei.

Strigă:

— Fii atentă, nebună mică, nu alerga atât de repede. Ştii bine că a îngheţat în jurul bazinului. Ai să cazi!

De departe, Claire îl sfidă. Dar fu obligată să încetinească, respirând greu. Jean-Jacques i se alătură în clipa în care ajunse la picioarele unei statui din marmură. Dintr-o săritură, vru să-i scape. Făcu un pas greşit, alunecă… Tânărul bărbat o prinse în braţe şi susţinând-o, se rezemă cu spatele de soclul tare.

Nu spuseră nicio vorbă. Se priviră drept în ochi, cu o senzaţie tulburătoare… şi buzele lui Jean-Jacques atinseră faţa Clairei, fără ca aceasta să se gândească să se eschiveze.

Capitolul 4

În aceeaşi seară, fu celebrată cu fast logodna oficială a lui Jean-Jacques des

Landes cu Irene Mousabré, la castelul din Aulnes.

Irene era frumoasă, chiar mai frumoasă! în ciuda stăpânirii sale, radia. Licăriri fosforescente sclipeau în ochii săi de safir care eclipsau strălucirea ochilor de culoare închisă ai Clairettei, cum unele stele foarte scânteietoare împiedică să se vadă aştrii mai îndepărtaţi.

Rezonabila şi raţionala Irene se hotărâse să-i dea lui Jean-Jacques sărutul de logodnă.

Credea că acum avea dreptul şi că era datoria sa: datorie foarte plăcută pentru inima ei iubitoare.

Deveni tandră, aproape provocatoare, slabă.

Strălucea cu toată ardoarea şi inteligenţa sa.

Contesa des Landes o observă: „Nu mă

înşel, se gândi aceasta, fiul meu va fi fericit cu o asemenea soţie”.

Dar în acea clipă, psihologia sa era pe picior greşit: nu observase nervozitatea Clairei… nu văzuse că Jean-Jacques suferea! Oh! mister al sufletelor! Cine va explica vreodată de ce brusc, devin oarbe?

Şi doamna Monsabré era foarte fericită. Contele era bucuros. Invitaţii de o veselie plină de antren. Drama se juca doar între cei trei tineri, crudă în umanitatea ei!

Jean-Jacques îşi ascundea gândurile şi amintirea care-l ardea încă, sub o mare agitaţie. Părea că nu se vede schimbarea de atitudine a Irenei.

Vorbea, se exterioriza mult şi, fără ca nimeni să observe, n-o scăpa din ochi pe verişoara sa Claire.

Serata se desfăşură şi se încheie după

rânduielile convenţionale în societatea înaltă.

De mai multe ori, Irene vru să se izoleze cu logodnicul său. Căută să-l antreneze în vreun colţ liniştit când dansau împreună, sau să înceapă una dintre discuţiile pe care le aprecia atât de mult de obicei. Dar, de fiecare dată, Jean-Jacques ştiu să evite să rămână singuri.

„Oare ce are? se gândi tânăra fată, cuprinsă de teamă. Pare să mă evite. Ce-am făcut să-i displac?”

Lupta împotriva presentimentelor care o copleşeau, vrând să se convingă că doar emoţia îi producea celui pe care-l iubea acea stare ciudată şi neobişnuită.

Ca pentru a căuta protecţie, se duse să se aşeze lângă contesa des Landes.

— Pari obosită, copila mea, spuse cu

blândeţe mama lui Jean-Jacques.

În ochii Irenei apărură lacrimi.

— Nu, doamnă... dar ştiţi, fericirea mea este melancolică. Marile bucurii mă doboară, ca şi durerile.

Era pentru prima dată când Irene ceda să-şi exprime puţin din viaţa sa interioară – fiinţele cele mai puternice au uneori nevoia să găsească un punct de sprijin – fusese obligată să mintă. Doamna des Landes simţi modificarea adevărului. Din delicateţe, de teamă să nu greşească, nu îndrăzni să pună întrebări mai precise. Luă mâinile Irenei. Acestea tremurau; erau reci, în ciuda atmosferei supraîncălzite din saloane.

— Te înţeleg, draga mea, spuse. O femeie nu uită niciodată emoţiile dragostei. Am trecut şi eu prin asta. Bucurie, durere, voluptate, tandreţe şi teamă, toate aceste

stări sufleteşti se confundă deseori în inima noastră prea slabă, pentru a ne face să simţim o emoţie neînchipuită. Dar eşti puternică, Irene şi iubeşti... totul devine uşor când îţi oferi viaţa unei fiinţe... care de asemenea te adoră, adăugă, căutându-şi din ochi fiul care în acea clipă dansa cu Claire d'Ermonte.

Irene găsi puţină linişte în cuvintele contesei. Se abandonă, încrezătoare, afecţiunii materne cu care principiile aspre ale doamnei Monsabré n-o obişnuise.

Contesa pătrundea treptat misterul acestui suflet ciudat. În acea clipă, îşi regăsi clarviziunea de psiholog şi se miră de atitudinea fiului său. O îngrijorare o frământă brusc. De ce oare Jean-Jacques părea că-şi abandonase logodnica? N-avea de ce să se ocupe astfel de Clairette, mai

ales după ce aflase de decepţia verişoarei sale. Totuşi, pasiunea sa pentru Irene era oare reală? De câte ori îşi exprimase în faţa mamei sale sentimentele profunde! De ce se plângea de răceala aceleia care era toată viaţa şi toată dorinţa sa? Iată de ce se afla acolo, foarte îndrăgostită, şi el, Jean-Jacques cel pasionat şi tandru, părea să fi uitat că era logodnica sa, că această tânără fată îi aparţinea din tot sufletul.

Se întâmplase oare ceva?

În timp ce doamna des Landes gândea astfel, ţinând încă în mâini degetele Irenei care se încălziseră, tânăra fată tăcuse. Orchestra continua să cânte în surdină. Un chelner trecu, purtând o tavă cu băuturi reci. Contesa îl opri.

— Ţine, Irene, bea o cupă de şampanie. Aşa… Iată-te din nou cu culoare în obraji.

Acum, du-te şi-ţi găseşte logodnicul, care probabil te caută.

Irene se ridică. Era înfloritoare în frumuseţea sa strălucitoare şi mai hotărâtă să nu-şi ascundă dragostea...

Îl văzu pe Jean-Jacques îndreptându-se spre fumoar. Se repezi spre el, aproape alergând. Doamna Monsabré care-i observase mişcarea, o opri în trecere.

— Unde te duci, Irene? îi spuse prinzând-o de braţ. Te observ... Găsesc că dai dovadă de lipsă de corectitudine. Fii atentă! Aici, suntem în „lumea bună”. Am văzut că vicontele a dansat cu alte femei: asta din politeţe. Aşa trebuie să facă. Lasă-l puţin liniştit. Este în fumoar, cu prietenii... Nu trebuie niciodată să pari a căuta un bărbat: îl plictiseşti... Ştii bine ce ţi-am repetat de atâtea ori: fă-te dorită. Aşa că, fii

corectă…

Fără să-şi ascundă nerăbdarea, Irene răspunse simplu:

— Lasă-mă mamă, apoi intră cu hotărâre în încăperea în care se refugiaseră amatorii de tutun şi de pocher.

— Aşadar, ne-am pierdut, domnule logodnic, spuse ea glumind, luându-l pe tânărul bărbat de braţ.

— Te căutam Irene.

Tânăra fată voia să-l regăsească pe acel Jean-Jacques pe care-l cunoscuse dintotdeauna: îndrăgostitul atât de tandru, cerând, implorând sărutările pe care ea i le refuzase mereu. Ah! cum regreta că nu-şi ascultase inima! Dar această comedie se terminase; în scurt timp, va fi soţia sa…

Orchestra cânta un Boston.

Dansară…

Irene îşi aminti lecţiile domnului Berteau…

Oare de ce n-o mai strângea lângă el, ca atunci? De ce nu-i simţea răsuflarea pe ceafa care se înfiora? De ce nu-i vorbea? vru să fie mai puternică. Comandă evoluţia paşilor: Jean-Jacques o urmă automat, cu ochii ficşi şi mintea absentă. Curând, tânăra fată îl făcu să treacă, dansând, în vestibul, fără să se sinchisească de servitorii care-i observau. Oare nu erau logodiţi? N-aveau dreptul la această izolare?

Continuând să danseze, intrară în sufragerie.

Încăperea era goală. Sunetele muzicii ajungeau slab până la ei.

Jean-Jacques n-o ţinuse niciodată astfel fremătând în braţe. Dar rămase insensibil la acest abandon. Între Irene şi Jean-Jacques

exista un dezechilibru: nu aveau acelaşi punct de vedere!

Tânărul bărbat se obişnuise atât de mult s-o vadă pe Irene orgolioasă, glacială… mereu insensibilă, fără slăbiciuni… în mintea sa fusese asemenea unui vis inaccesibil, care brusc i se păru diminuat, îndepărtat prin apropierea sa…

O oră mai târziu, castelul era complet tăcut. Jean-Jacques, înăbuşindu-şi suspinele în pernă, plângea ca un copil… sărutul Clairettei îşi făcuse treaba.

Capitolul 5

Irene se trezi greu, buimacă, după un somn bântuit de coşmaruri. Avea impresia că se întâmplase ceva foarte important. Avea o puternică durere de cap. Nu ştia să spună cauza pentru care se afla în această stare inexplicabilă. Era oare bolnavă, sau

mintea îi era tulburată? Sau era un nou avânt al fizicului asupra moralului şi al minţii asupra trupului?

Vru să reacţioneze, să încerce să-şi amintească, să precizeze faptele: era logodită, promisă în mod public vicontelui des Landes. O viaţă de dragoste, de bogăţie, de nenumărate bucurii i se deschidea în faţă. În acest caz, de unde venea tristeţea? în acea clipă, ca o boală chinuitoare, îşi aminti balul! Nu înţelegea ce produsese acea schimbare de atitudine a lui Jean-Jacques faţă de ea. Voia să se răzbune? Era din supărare, din tachinare? Nu, nu. Nu era un bărbat care să glumească în problemele de dragoste.

Simţi un imens regret pe care i-l produsese un act săvârşit, pe care voia să-l poată şterge din trecut, ca atunci când

ştergi cu o linie a peniţei un cuvânt nepotrivit dintr-o frază. Da, acum era sigură, mama sa avusese dreptate: fusese lipsită de demnitate. Oferise ceea ce nu i se ceruse... ceea ce, fără îndoială, logodnicul său era bucuros s-o roage. Coborâse de pe piedestalul său şi, prin acest gest stângaci, poate îşi pierduse fericirea pentru totdeauna.

Oare ce să facă pentru a-l recuceri pe cel pe care credea că-l ofensase? Cât suferea în dragostea sa şi în orgoliu, că nu putea să fie pur şi simplu ea însăşi! Dar astfel era, şi nu putea face nimic. Avea dreptul să fie doar femeia reprezentată prin aparenţe: frumoasă, calmă, rece ca marmura în puritatea contururilor sale.

Irene îşi reluă chipul impasibil. Mama sa o găsi zâmbind imperceptibil, ca

întotdeauna, cu tenul puţin palid şi ochii frumoşi umbriţi… sufletul se închisese în cutiuţa sa.

Era lăsata secului. Un soare alb lumina oraşul, încă de dimineaţă. În aer se simţea veselia.

Irene trebuia să prânzească la castel. În graba de a-l revedea pe Jean-Jacques, plecase mai devreme de ora fixată.

Ghemuită în spatele maşinii pe care o reţinuse, renunţând în acea zi la tramvaiul prea zgomotos, se gândea la tristeţea logodnei sale: Jean-Jacques devenise tăcut, distrat, preocupat. Făcea vizite, asista la dineuri, o copleşea pe Irene cu cadouri… dar în tot ce făcea, mintea lui părea absentă.

Pe zi ce trecea, Irene simţea prăpastia adâncindu-se tot mai mult. De mai multe

ori, surprinsese între cei doi verişori priviri care o îngrijorară. Oare Jean-Jacques n-o mai iubea? în acest caz, de ce nu-i mărturisea asta? Orice era de preferat minciunii şi incertitudinii.

Totuşi, Irene se agăţa cu încredere de dragostea sa: „Când îi voi fi soţie, totul se va explica, totul se va aranja”.

Acum se grăbea ca data căsătoriei să fie stabilită… dată pe care sub diferite pretexte Jean-Jacques o amâna.

Irene suferea singură, în tăcere, nemărturisindu-şi nimănui temerile, străduindu-se cu toate acestea să fie amabilă, zâmbitoare.

Când la indicaţiile sale, şoferul făcu un viraj pe drumul îngust care ducea la Aulnes, avu impresia că se trezeşte dintr-un vis şi făcu apel la energia sa. Fu cuprinsă de

teamă.

Plăti cursa. Apoi intră pe poarta mică.

Portarul o văzu şi o salută.

— Bună ziua, Firmin, spuse Irene. Ştii oare dacă doamna des Landes este acasă?

— Doamna contesă a ieşit, domnişoară.

Tocmai este un sfert de oră de când am deschis poarta maşinii sale.

— Mulţumesc, Firmin. Mă duc să văd dacă domnul Jean-Jacques este acolo.

Era încă iarnă. În natură, nimic nu se trezise iar la viaţă. Totuşi, la acea oră din mijlocul zilei, soarele trimitea raze de o căldură plăcută. Irene îşi descheie gulerul mantoului. Sângele îi reveni în obraji. Acum, nu mai era grăbită. Mergea încet, plăcându-i să admire peluza frumos întreţinută. O luă pe aleile mici şi se îndreptă spre bazin.

Era locul ei preferat din parc. De câte

ori avusese cu Jean-Jacques acolo discuţii interminabile, aşezaţi amândoi pe bancă, nu departe de Statuia Frumuseţii.

Se gândi că această grădină va deveni curând proprietatea sa, că va fi regină acolo şi o bucurie nespusă o copleşi, alungându-i tulburările şi neliniştile. Această dorinţă de posesiune o avea nu din mândrie, ci gândindu-se la libertatea sa de acţiune, la orele de dragoste din care-i va fi formată viaţa în această locuinţă pe care o va împărţi cu Jean-Jacques.

Brusc, îi ajunseră la urechi zgomote de voci, mai întâi vagi, apoi mai distincte… Un hohot de râs lung şi argintiu trecu prin aerul liniştit, ca un pocnet de bici. Acesta îi biciui dureros inima. Slăbită, se rezemă cu spatele de un copac, puţin mai retras de alee. În faţa ei, la câţiva paşi, Jean-Jacques

şi Claire stăteau în picioare în faţa statuii, cu braţele înlănţuite în jurul taliei.

Putea să-i vadă şi să-i audă, fără să fie zărită, cu condiţia să nu-şi piardă curajul.

Jean-Jacques spunea:

— Această statuie este într-adevăr foarte frumoasă. Mi se pare, Clairette, că n-am privit-o niciodată atât de bine. Văd cum o pune în valoare această lumină.

— Da... dar eu o consider lipsită de expresie. Privirea pare fixă, stinsă... iar trupul fără viaţă. Ia te uită, seamănă cu Irene.

Faţa contelui se crispă.

— Da, îi seamănă: cel puţin aşa presupun, adăugă cu o voce tristă. Aceeaşi puritate a liniilor, acelaşi mod admirabil de a ţine capul... aceeaşi răceală de piatră.

— Jean-Jacques, Jean-Jacques, nu este

posibil, spune, n-ai s-o iei de soţie? încă o mai iubeşti? Răspunde-mi, te conjur…

Clairette se agăţase de umerii vărului său. Ochii plini de lacrimi implorau.

În acea clipă, tânărul bărbat o strânse la piept şi, de foarte aproape, îi spuse cu tărie:

— Nu ştiu decât un lucru, Clairette, că nu mă mai pot lipsi de tine… de parfumul tău… de sărutările tale. Ştiu de asemenea că sunt foarte vinovat faţă de domnişoara Monsabré. Trebuie să-i vorbesc şi să-i cer să-mi înapoieze cuvântul dat. Ah! De ce, de ce seamănă astfel cu această statuie?

Pradă unei puternice emoţii, Jean-Jacques, cu faţa crispată, cu mâinile întinse spre marmura frumoasă pe care o privea, tulburat de o luptă interioară, îşi rosti discursul ca pe o blasfemie:

— Frumuseţea asta! Pe soclu este scris

„FRUMUSEŢEA”. Mama a cumpărat odinioară această operă de artă a unui artist al cărui talent îi plăcea. Se inspirase dintr-o poezie a lui Baudelaire. Cunoşti acele versuri, micuţă Claire? Există o strofă gravată la picioare, alături de semnătura sculptorului. Ah! poet, artist, visător nesăbuit, te-a entuziasmat oare această rigiditate? Da, este frumos, este frumos. Ascultă.

Şi Jean-Jeacques recită:

„Sunt frumoasă, o muritori! ca un vis din piatră.

Şi sânul meu de care s-au lovit toţi pe rând, Este făcut pentru a-i inspira poetului o dragoste

Veşnică şi tăcută, asemenea materiei.

Tronez peste cer ca un sfinx neînţeles: Iubim o inimă de gheaţă cu albeţa lebedelor

Urăsc mişcarea care deformează liniile şi nu plâng niciodată şi nu râd niciodată.

Poeţii în faţa înfăţişării mele importante Pe care am împrumutat-o de la cele mai mândre monumente, îşi petrec zilele în studii austere.

Căci am, pentru a-i fascina pe aceşti amanţi docili

Oglinzi pure care fac toate lucrurile mai frumoase:

Ochii mei, ochii mei mari cu lumini eterne!”

Cuprins de exaltare, continuă:

— Dar ce este oare această frumuseţe insensibilă şi crudă, în care nu palpită o inimă nici cât într-o statuie? Irene, m-ai minţit, m-ai înşelat cu frumuseţea ta care este doar în aparenţă vie. Cel puţin statuia aceasta nu promite nimic. Ştiu că nu

trăieşte, că nu se va anima niciodată. Dar tu, am crezut în tine! Şi nu eşti nimic… nimic decât marmură, o piatră de mormânt!

Claire deveni palidă:

— Jean-Jacques, dacă vorbeşti astfel, o iubeşti încă. Suferi şi o regreţi.

— Nu, iubito, este ultima tresărire a orgoliului masculin. Dar adevărata frumuseţe este cea care palpită, care vibrează şi tresare. Adevărata frumuseţe eşti tu, Clairette a mea, surioara mea dintotdeauna… mai mult decât logodnică… soţia mea.

Aproape nebună, Irene alergă până la castel.

În clipa în care ajunse la treptele de la intrare, contesa des Landes cobora din maşină:

— Am fost să te iau, Irene, dar plecasei

deja. Dar ce ai? Eşti foarte palidă.

Uimită, contesa o privi cu atenţie pe Irene Monsabré care, ţeapănă în demnitatea sa, se străduia să-şi ascundă tulburarea. Jignirea de a nu fi fost înţeleasă se adăuga rănirii din dragoste. Dar, cu inima bătându-i îngrozitor, rămase totuşi statuia Frumuseţii, impasibilă şi rigidă în atitudinea ei glacială.

Doamna des Landes înţelese. Se duse să-i vorbească, întinzând braţele. Dar Irene îi preveni gestul:

— Văd că aţi ghicit. De altfel, Jean-Jacques vă va explica el însuşi. Ne-am înşelat amândoi... Nu mai doresc decât un lucru, să fie fericit!

— Dar tu, draga mea copilă? Ştiu că încă îl iubeşti. Ştiu de asemenea că va regreta mai târziu ceea ce a făcut astăzi. Oare ce

putere invizibilă se poate opune astfel fericirii oamenilor?

Irene răspunse grav:

— Doamnă, doar eu sunt vinovată de tot: n-am ştiut... sau n-am putut să păstrez inima care mi s-a oferit. Nu vă pot spune altceva.

— Te înţeleg, Irene, şi te plâng. Eşti încă tânără... de asemenea şi el, din păcate, e foarte tânăr! Şi cine ştie ce vă rezervă viitorul!

Irene zâmbi încet şi trist, ceea ce dădu un farmec deosebit feţei sale frumoase:

— Viitorul meu, doamnă? Este de a îmbătrâni lângă mama. Nu mă voi căsători niciodată.

„Nu mă voi căsători niciodată”... „Nu voi mai iubi niciodată” Sunt fraze care se rostesc întotdeauna într-o decepţie din

dragoste. Banale, desigur, dar care dovedeau că se pusese toată încrederea şi toată viaţa în mâinile unei fiinţe. În acele minute, cuvintele consolatoare nu serveau la nimic. Doar timpul putea acţiona: el este marele remediu pentru inimile dezamăgite.

Totuşi, rostindu-le, Irene avu imaginea tânărului bărbat care, timp de o seară, îi dăduse iluzia că nu era logodită cu un altul.

I se părea că evenimentele din viaţa sa se desfăşurau pe dos.

Poate l-ar fi putut iubi pe Raymond Darbois, dacă i-ar fi ieşit în drum înainte de Jean-Jacques.

Dar fu o amintire scurtă, ca un uşor regret. Jean-Jacques fusese cel pe care-l iubise întotdeauna, singurul pe care-l putea iubi…

Doamna des Landes respectă câteva

clipe tăcerea tinerei fete, apoi continuă:

— Mica mea Irene, ţi-am repetat deseori că voiam să fiu pentru tine o adevărată prietenă... îţi place să trăieşti în singurătate; din acelaşi motiv îmi place şi mie la Aulnes. Vino uneori să te odihneşti lângă mine când vei fi obosită, când vei fi foarte tristă. Fiul meu va pleca şi voi fi şi eu părăsită. Voi avea nevoie de tine...

— Oh, nu! doamnă, nu la Aulnes! Am nevoie de linişte deplină... Şi apoi, nu voi putea s-o las prea mult pe biata mea mamă, care nu se va consola!

— Ei bine, voi veni eu să te văd, mica mea prietenă, şi îţi promit să nu-ţi vorbesc despre Jean-Jacques... dacă asta îţi face rău... dar te întreb doar dacă nu-i reproşezi asta?

— Oh! doamnă, nu-i reproşez. Niciunul

dintre noi nu este vinovat. Asta este soarta!

Irene îl iubea prea mult pe viconte pentru a avea o cât de mică ranchiună împotriva lui. Suferea profund în sinea sa şi nu făcea pe nimeni răspunzător de durerea sa. Pe nimeni? Ba da, în adâncul fiinţei sale avea totuşi o uşoară ranchiună împotriva naivei doamne Monsabré. Se gândea cu tristeţe că educaţia primită făcuse din ea o fiinţă anormală, care nu avea nici măcar puterea să se revolte şi să acţioneze urmându-şi impulsurile.

Doamna des Landes tăcuse. Dar, în ochii săi, Irene avu impresia că citeşte imaginea propriilor gânduri. Încheie brusc întrevederea:

— Iertaţi-mă, doamnă, nu mă simt bine. La revedere, doamnă. Adio.

Simţind că suspinele o sufocă, o luă la

fugă… şi dispăru rapid ocolind un boschet.

În acea clipă, vocea contelui răsună din vestibul:

— Ei bine, spuse acesta vesel, astăzi nu se mănâncă de prânz? Şeful personalului este neliniştit. Irene n-a sosit? Unde sunt copiii? Sunt dispus să petrecem carnavalul cum se cuvine. Doamnă soţie, acceptaţi-mi braţul.

Jean-Jacques şi Claire apărură la rândul lor.

— Bună ziua, nepoată! Nu cânţi? Este uimitor, mică privighetoare! Oare nu-ţi face plăcere să fii domnişoară de onoare la cea mai frumoasă nuntă pe care au văzut-o vreodată pereţii din Saint-Avertin? Şi sper că astăzi veţi hotărî data nunţii. M-am săturat să trăiesc în această aşteptare şi să-mi amân călătoria în sud, pentru a-ţi face

plăcere, fiule.

Cu o voce fermă, Jean-Jacques răspunse privind-o pe Clairette, ai cărei ochi străluceau de plăcere.

— Da, tată. Vom fixa ziua nunţii pentru cât mai curând posibil.

O lună mai târziu, în mica biserică din Saint-Avertin se celebra căsătoria lui Jean-Jacques des Landes cu Claire d'Ermonte „în cea mai strictă intimitate".

Capitolul 6

Trecuseră aproape doi ani din prima zi în care contesa des Landes le primise la Aulnes pe domnişoara şi pe doamna Monsabré.

Era o seară tristă de noiembrie.

Doamna des Landes, aşezată într-un fotoliu larg şi adânc, în salon, ţinea în mână o scrisoare deschisă şi privirea aţintită cu

îngrijorare asupra soţului său.

După o clipă de tăcere, contele des Landes, care de un timp ridica din umeri în fiecare secundă, cu un gest agitat şi nervos, lăsă să-i izbucnească mânia:

— Chiar nu te înţeleg, dragă prietenă, de ce poţi fi mâhnită. Anul trecut, fiul tău s-a căsătorit cu verişoara lui, după o greşeală stupidă de sentimentalism şi o logodnă ridicolă… o greşeală nu este o nenorocire, de vreme ce este recunoscută şi reparată la timp. În ceea ce mă priveşte, am fost încântat de deznodământ. Oare n-ai primit veşti excelente din timpul călătoriei copiilor? Şi după ce s-au instalat la Paris, Claire nu ţi-a descris fericirea ei de a se afla în capitală? Cel puţin asta mi-ai spus la fiecare scrisoare primită… Iată că afli de naşterea unei nepoţele şi pari

deznădăjduită! Acum, chiar nu te înţeleg!

— Nu, nu înţelegi, dragă prietene, că Jean-Jacques nu este şi n-a fost fericit niciodată de la căsătoria sa. De ce? Ah! doar bănuiesc! Clairette nu era soţia care-i trebuia. Căsătoria aceasta a fost consecinţa unei neînţelegeri, una dintre acele neînţelegeri care aduc nefericirea mai multor fiinţe… Dacă fiul nostru nu s-a întors la Aulnes de zece luni, este pentru că nu voia să-mi arate durerea sa, pentru că voia să-mi ascundă lucruri pe care, din păcate, doar le bănuiesc! Dar am citit printre rânduri în fiecare dintre scrisorile sale! Am citit de asemenea în acea dragă şi bătrână inimă a sărmanei mătuşi d’Ermonte, abandonată într-o tristă singurătate… Şi în această scrisoare, chiar şi în această scrisoare care ar trebui să exprime doar

bucurie în jurul acestei naşteri.

— Dragă prietenă, întotdeauna exagerezi!

— Dar nu vreau ca fiul meu să sufere! îi simt strigătele de deznădejde în fiecare cuvânt. Ascultă aşadar ceea ce ne mărturiseşte astăzi şi să nu-mi spui, ca altă dată, că trebuie să te ocupi de câinii tăi!

Contesa citi încet:

„Dragă mamă.

Această scrisoare te va surprinde şi, într-adevăr, nu ştiu cum să-ţi anunţ un eveniment pe care nu te-am lăsat să-l bănuieşti: ni s-a născut o fetiţă, o mică şi frumoasă Christine, sănătoasă în ciuda... în sfârşit, nu vreau să vorbesc despre ceea ce ţi-am ascuns până acum. De câtva timp, Clairette m-a neliniştit foarte mult. Caracterul său indiferent nu se putea

obişnui cu gândul maternităţii şi nu avea grijă deloc de sănătatea sa. Dar până la urmă, totul s-a terminat cu bine. Este însă atât de slăbită, încât îi va fi imposibil să se ocupe de copilul său. Aşa că, mamă, m-am gândit că micuţei mele Christine îi va fi bine lângă tine, în aerul curat al frumoasei noastre regiuni, mult mai bine decât oriunde în altă parte. Doctorul mi-a găsit o doică sănătoasă şi îţi cer să le primeşti pe ea şi pe micuţa noastră… nepoata care văd că îţi va semăna.

La voi aduce săptămâna viitoare, când starea Clairei nu va mai fi îngrijorătoare. Spune, nu mă vei refuza mamă dragă şi nici tata? Vă implor pe amândoi!

…Şi, ca atunci când eram băieţel şi îţi mărturiseam necazurile mele de licean, îţi voi spune prin viu grai, în amănunt, viaţa

mea de când te-am părăsit. Mamă, privind bebeluşul care scânceşte în leagănul său, simt o emoţie ciudată care mă copleşeşte şi în acelaşi timp mi-e teamă de viitor. Oh! cât îmi va fi de plăcut să mă odihnesc câteva zile în locuinţa noastră dragă! să regăsesc lângă tine forţă, curaj… poate resemnare!

Mamă, iartă-l pe sărmanul tău copil care şi-a distrus viaţa…

Acum, că răsuflarea mea a trecut într-o mică fiinţă care mă va duce mai departe, înţeleg cu atât mai bine propria mea inimă şi firea omenească!

Mamă, am ochii plini de lacrimi. Mi-e dor de braţele tale care să mă legene…

Vă sărut pe tata şi pe tine cu toată dragostea mea profundă de fiu.

Jean-Jacques”.

Doamna des Landes suspină: – Acum

înţelegi că este nefericit?

— La drept vorbind, fără să te jignesc, este un sentimental ca şi tine, dragă prietenă. Este emoţionat de naşterea copilului şi dramatizează ce simte: chiar şi în existenţa celor mai bune căsnicii nu există veşnic doar cuvinte dulci. Ei bine, Jean-Jacques este bărbat! şi va raţiona cum trebuie! Are o soţioară fermecătoare, cu o fire veselă, mereu bine dispusă. Sunt bogaţi. Trebuie să fie fericiţi. Nu face faţa asta tristă: du-te şi scrie-i fiului tău că Aulnes o va primi cu braţele deschise pe domnişoara Christine! Iată-mă bunic! Ce bucurie s-o fac pe această micuţă să sară pe genunchii mei! Sunt în stare să renunţ la vânătoare, pentru a rămâne cu ea.

Contesa ieşi din încăpere fără să răspundă.

Să-i scrie lui Jean-Jacques tot ce inima sa, singurul lui refugiu, îi dicta pentru a-l încuraja.

Iată că înţelegea trecutul, descoperea suferinţele şi revedea evenimentele.

Gândul o duse la acea zi de lăsata secului, în care Irene Monsabré rupsese logodna şi când lucrurile se precipitaseră; fiul său îi mărturisise frământările şi, în ciuda atracţiei pe care o simţea pentru Clairette, durerea profundă din sinea sa că renunţa la un ideal pentru a accepta inevitabila realitate. Pentru că nu putuse totuşi face altfel. Mai mult decât atracţia, datoria îl lega acum de verişoara sa.

Jean-Jacques şi Claire făcură tradiţionala călătorie de nuntă sub cerul Italiei. Apoi se duseseră şi se stabiliseră la Paris.

Erau amândoi epuizaţi de viaţa agitată

pe care o duseseră timp de două luni. Se temeau, fără s-o spună, de un repaus pe care-l doreau totuşi.

Erau lipsiţi de sinceritate unul faţă de celălalt. Uniţi de pasiune, încă se înşelau şi nu voiau să admită că aceasta scăzuse.

Vicontele şi doamna des Landes îşi organizară viaţa în reşedinţa lor din cartierul Muette. Pentru a-şi găsi o ocupaţie, Jean-Jacques se preocupa de studiul complicat al speculaţiilor bursiere.

Claire nu se gândea decât să strălucească în lumea pariziană, nouă pentru ea.

Curând, nu mai avură nimic să-şi spună. Amintirile din copilărie, prietenia de odinioară, dispăruseră sub atracţia fizică. Acum erau doi străini.

Când Claire simţi primele semne ale

maternităţii, îi făcu o scenă violentă lui Jean-Jacques. Nu voia să aibă copilul! Nu, nu, era prea ridicol… atât de tânără! şi deja necazuri, griji, suferinţă… Nu va putea profita de succesele sale de femeie tânără! Va trebui să rămână acasă, să nu vadă pe nimeni… să fie bolnavă! să renunţe să meargă la bal!

Plânse mult.

— Haide, Clairette, asta va fi fericirea noastră… legătura mai puternică decât orice dintre noi. Tinereţea şi sănătatea ta bună vor suporta bine încercarea şi după aceea vei fi şi mai fermecătoare. Iar eu te voi iubi şi mai mult… Acceptă cu bucurie, te implor.

Adăugă, zâmbind:

— Şi, ei bine, maternitatea nu opreşte viaţa unei femei, o completează. Totuşi, vom

primi… vom merge la teatru…!

Printre lacrimi, Claire răspunse:

— Nu vreau, voi fi urâtă…

În revolta sa, îi aruncă aceste cuvinte:

— Dragul meu, dacă voiai copii, trebuia să te căsătoreşti cu Irene Monsabré.

Jean-Jacques îi prinse încheietura mâinii, pe care o strânse între degetele puternice până o duru:

— Îţi interzic să vorbeşti despre ea, auzi… Să nu mai rosteşti niciodată acest nume!

Claire ridică din umeri şi nu răspunse. Dar din acea zi, certurile dintre ei apăreau deseori.

Claire afişa o asemenea independenţă în comportament, încât vicontele fu ofensat. Sănătatea sa se resimţi în urma imprudenţelor de tot felul pe care le

comitea, din sfidare.

Îşi făcu toalete extravagante cu scopul de a-şi ascunde starea ridicolă, spunea ea. Cum era foarte bogată, avea un nume ilustru şi, în societate era amabilă şi veselă, lumea fu indulgentă. Şi merse chiar până la a o declara „foarte curajoasă”. Bărbaţii o înconjurau cu atenţii. Era sărbătorită şi adulată.

Jean-Jacques suferea în tăcere supliciul. Pasiunea i se stinsese treptat, pentru a face loc unei mile nesfârşite. În fiecare zi, surprindea pe faţa Clairettei tot mai multe semne ale înrăutăţirii sănătăţii sale. Avea certitudinea că nu va rezista mult timp unei asemenea vieţi.

În timp ce visase s-o răsfeţe mai mult în „căminul” confortabil, o vedea ducând acea viaţă agitată şi nesănătoasă, în exterior.

Tremura mai mult pentru copil decât pentru mamă!

Dar, sfaturi sau mustrări, totul era inutil. Claire se supăra şi îşi sporea reproşurile când încerca s-o facă să asculte de raţiune.

Jean-Jacques dorea linişte. Era datoria lui, îşi spunea, să evite ceea ce-i putea provoca nervozitate Clairei. Nu se duse la Aulnes, în ciuda dorinţei mari de a-şi săruta mama. Cum ar fi interpretat contele şi contesa des Landes şi buna domnişoară bătrână d'Ermonte o despărţire a tânărului cuplu? Nu, nu, va salva aparenţele. Va suferi singur.

În această agitaţie interioară o văzu Jean-Jacques pe Christine venind pe lume. Tinereţea şi forţa neamului d'Ermonte învinseseră…

„Când apare copilul…", este ca zeorii

care se ridică în suflete. Dureri, lupte, ură şi mânie, suferinţe de orice fel, totul dispare în faţa flăcării unei noi vieţi care se aprinde! Lângă un leagăn, mâinile se unesc, au loc împăcări.

Jean-Jacques plânse, în genunchi în faţa Clairei. Lacrimile sale udară mâinile diafane ale tinerei mame care părea să doarmă şi să nu vadă nimic din ce se întâmpla în jurul patului său.

Rămase astfel timp de mai multe zile, inertă, indiferentă în aparenţă, nerăspunzând când voiau să-i pună copilul în braţe.

Doctorul se nelinişti şi reflectă îndelung examinând bolnava:

— Este ciudată această apatie, îi spuse el vicontelui. Totuşi, nu are febră... pulsul este foarte regulat. Cere de mâncare prin

semne, este adevărat... Să fi avut un şoc cerebral?

În zadar o copleşea Jean-Jacques pe Claire cu tandreţe şi atenţii, în zadar îi vorbea încet, murmurându-i cuvintele dezmierdătoare pe care o femeie îi place să le audă... arătându-i-o pe Christine, păpuşa mişcătoare, a cărei vedere, de obicei, făcea să se topească sufletul unei mame... Nu putu vedea nici măcar o dată privirea Clairei aţintindu-se asupra lui sau a fiicei sale.

În sfârşit, într-o seară, a douăsprezecea după cea dureroasă, se afla singur cu soţia. Infirmiera ieşise. Christine dormea. Totul părea liniştit. Era clipa confidenţelor, a deschiderii inimii.

Jean-Jacques se aşează pe marginea patului. Luă în mâinile sale fierbinţi mâna

rece a Clairei. El era cel care avea febră!

— Clairette iubito, îi murmură. Priveşte-mă, te conjur. Vorbeşte-mi… Să uităm tot ce ne-a făcut rău. Să o luăm de la capăt, vrei? Aminteşte-ţi de Aulnes. Gândeşte-te la ce ne leagă de acum…

Clairette deschise ochii şi, de data aceasta, privirea i se aţinti asupra lui Jean-Jacques. În acea privire nu era decât indiferenţă. Şi, încet, căutându-şi cuvintele ca şi când, în ciuda a tot, voia să evite să producă prea mare durere, spuse cu o voce fără inflexiuni.

— Jean-Jacques, nu-mi cere nimic… Mă simt atât de obosită… totul mă plictiseşte şi mă oboseşte… aş vrea să plec foarte departe…

— Nu este posibil, Claire, nu poţi fi atât de insensibilă. N-ai pentru mine nicio urmă

de afecţiune. Şi Christine?

— N-am vrut să fiu mamă... Ia o doică. Du copilul la părinţiii tăi... Fă ce vrei... Eu nu mai am curaj.

În ochii Clairei străluci o licărire metalică, ce-i făcu teamă soţului său.

— Claire, îţi vei recăpăta puterile.

Lasă-mă să te îngrijesc. Ai încredere în mine.

Tânăra femeie întoarse capul. Jean-Jacques avu o tristă bănuială care-i strânse inima. Prinse cu brutalitate mâinile soţiei sale şi o obligă să-l privească:

— Clairette, îmi ascunzi ceva? Iubeşti pe altcineva...

— Poate... Da, nu ştiu... lasă-mă!

Mai întâi, vicontele fu cuprins de mânie şi mândria i se trezi. Apoi, în faţa fiinţei slabe care era Claire pentru el, nu mai avu

decât milă... Era doar o bolnavă care trebuia să se vindece...

În acea clipă, Christine se trezi în pătuţ şi începu să plângă.

— Mă oboseşte, spuse Claire, cu voce slabă. De ce vă încăpăţânaţi s-o lăsaţi în camera mea? Ia-o, te rog...

Jean-Jacques era disperat, descurajat, învins. Nu avu forţa să lupte, să protesteze din nou.

Destinul său era să fie nefericit... o tristă resemnare îl cuprinse, ca un narcotic.

Raymond Darbois nu era doar ziarist, ci şi un pictor de talent.

Ultima sa pânză fusese acceptată la Salonul de toamnă şi fusese premiată; era portretul directorului ziarului său şi renumele unuia, ajutase cu siguranţă reuşita celuilalt.

Succesul fu consacrarea lui Raymond ca portretist „la modă”. Fu curând primit în saloanele mondene, fiindu-i comandate portretele celor mai cunoscute personalităţi.

Şi astfel îl cunoscu tânăra pereche des Landes.

Raymond fu imediat interesat de chipul nobil şi amuzant al tinerei contese. Jean-Jacques fu obligat să consimtă să aibă loc nişte şedinţe de pozat pentru o pânză care trebuia să fie, după spusele Clairei, o reuşită perfectă.

Totul se ştia în culisele saloanelor şi artistul nu putu să nu audă povestea căsătoriei vicontelui des Landes cu verişoara sa, după ce rupsese discret logodna cu frumoasa Irene Monsabré.

Prima mişcare a lui Raymond fu să se

gândească, plăcut emoţionat:

— Irene liberă! Oare n-aş putea să sper din nou?

Dar mai ştia că tânăra fată se închisese în tristeţea sa. Se murmura că era îndrăgostită de viconte şi că nu se va consola niciodată.

Raymond dădu înapoi în faţa încercării de a o cuceri. Nu se simţea dispus să panseze o rană; orgoliul său se revolta împotriva acestui rol. Şi apoi, nu era admirat de toţi, nu va putea să aleagă, evident, ca soţie o fată tânără din clasa de mijloc, ce-i va aduce şi avere pe lângă iubire?

Era ameţit de succes.

În plus, iată că vicontesa des Landes îl remarcase şi-i făcea mutriţe cochete care-l încântau.

Se lăsă în voia întâmplării şi părea că nu observă primirea mai degrabă rece pe care i-o făcea Jean-Jacques... Oare nu din cauza vicontelui des Landes fusese obligat, doar acum câteva luni, să renunţe la o tânără care-i plăcuse atât de mult?

Când Jean-Jacques se întoarse la Paris, după ce-şi dusese fetiţa la Aulnes, servitorii îl aşteptau speriaţi:

— Doamna a plecat de două zile, fără să spună unde se duce!

Cu toate că se aştepta la orice, după ultima mărturisire a Clairettei, lovitura fu dură pentru viconte. Totuşi, voia precizări. Căută... răscoli prin hârtiile pe care soţia sa neglijase să le ia sau să le distrugă şi curând, adevărul îi apăru limpede: plecase cu Raymond Darbois! Pentru acel bărbat îşi părăsise căminul şi copilul!

Durerea lui Jean-Jacques fu cu atât mai profundă cu cât îşi spuse: „Sărmana micuţă, curând va suferi... Se va plictisi repede de ea, acest bărbat al cuceririlor uşoare... Se va întoarce. Da, desigur, se va întoarce...”

Dar nici el însuşi nu ştia dacă îi dorea întoarcerea.

Îşi încredinţă casa în grija servitorilor, spunând că se va duce un timp să locuiască împreună cu soţia şi fiica sa, la părinţii lui, şi că le va trimite ordine. Apoi, se hotărî să călătorească. Viaţa prea liniştită din Aulnes ar fi fost nefastă nervilor şi inimii sale. Atâta timp cât era bebeluş, mica sa Christine nu avea nevoie de prezenţa lui. Era obiectul îngrijirilor atente, acolo! Şi apoi, nu voia să se apropie de Irene. Ştia bine că nu va rezista dorinţei dureroase de a o vedea. Se simţea vinovat faţă de ea şi cu toate acestea

îi reproşa… Avea mintea plină de reproşuri pe care nu s-ar fi putut împiedica să i le adreseze.

Îi scrise mamei pentru a-i împărtăşi această hotărâre şi a i-o încredinţa pe Christine.

„Nu vreau să vă întristez tuturor viaţa. Mă voi întoarce printre voi cu soţia mea, sau vindecat de răul ce mă mistuie”.

Şi plecă prin Europa.

Irene era, acum, singură pe lume.

Doamna Monsabré murise, epuizată de o boală ce o făcuse apatică, neurastenia ce o cuprinsese la ruptura logodnei fiicei sale.

În ciuda energiei Irenei care, fără să se gândească la ea însăşi, făcu tot ce putu pentru a-i reda mamei sale dragostea de viaţă… în ciuda călătoriilor, a distracţiilor, a tratamentelor de tot felul care epuizară

resursele băneşti ale celor două femei, doamna Monsabré nu-şi revenise din lovitura care o rănise atât de puternic.

Drept orice avere, Irene poseda acum câteva bibelouri, mobile vechi, bătrâne şi preţioase, amintiri de familie, pe care le depozitase într-o modestă cameră închiriată la periferia oraşului, după lichidarea atelierului de croitorie.

Oare ce va face?

Pentru ea, nu exista decât o singură resursă: să-şi folosească facultăţile intelectuale.

După două luni de căutări, găsi un loc de domnişoară de companie şi guvernantă a copiilor la doamna Durtel de Bongard.

De când mama sa nu mai era pe această lume, Irene se schimbase mult! Nu mai avea acea expresie nedesluşită, acea privire

mereu sfioasă, parcă absentă, îndepărtată. Gesturile aveau mai multă încredere. Singură pe lume, devenise conştientă de responsabilităţile sale. Masca de statuie, întotdeauna perfectă şi superbă, se ridicase uşor sub îndemnul sentimentelor pe care tânăra nu le mai căuta să le înăbuşe.

Aşa se afirmă deseori personalitatea copilului când dispare autoritatea. Aşa se formează ascensiunea generaţiilor: tatăl pleacă, fiul merge înainte. Devine capul, când nu fusese decât mâna. Trebuie să trăiască, să lupte singur, în deplină mulţumire.

Irene nu ezită să accepte postul care i se oferi, fără să ţină seama de amorul propriu; văzuse de mai multe ori la Aulnes familia Bongard, care era legată de familia des Landes.

Să intre din nou în cercul celui pe care-l iubea încă, aprindea în ea o licărire de speranţă. În adâncul gândurilor sale, deşi o nega, cultiva o mică floare în întuneric… să se apropie iar de Aulnes… să-l revadă pe Jean-Jacques!

Pentru că destinul îi oferi acel loc, nu-l refuză.

Află în acelaşi timp despre naşterea Christinei, prezenţa fetiţei la castel şi separarea cuplului.

Tristeţea îi fu imensă.

Va avea oare curajul să locuiască atât de aproape?

Dragostea nefericită trăia în ea cu atâta intensitate!

Îşi exprimă cu sinceritate temerile doamnei de Bongard, care o primise mai curând ca pe o prietenă, decât ca pe o

angajată.

A

— Rămâi lângă mine, Irene. Într-o zi, te vei vindeca. Aici te afli la prieteni adevăraţi, care te înţeleg şi te vor ajuta. Doamna des Landes m-a informat despre neînţelegerea care a

A

existat între tine şi Jean-Jacques. În neştiinţa ta, ai creat cu stângăcie o situaţie penibilă. Crede-mă, nu trebuie să mergi împotriva firii. Eşti tandră, delicată, rafinată, dar se pare că aceste calităţi naturale te fac să roşeşti şi ascunzi totul sub o mască de răceală şi indiferenţă. Cum să nu se fi înşelat Jean-Jacques!

Irene nu-şi stăpâni lacrimile.

— Sunt pedepsită din plin, doamnă. Ce va fi viaţa mea pe viitor? îl iubesc încă pe

Jean-Jacques şi sufăr atât de mult să-l ştiu nefericit, când eu voiam să-mi consacru viaţa fericirii sale.

— Recapătă-ţi curajul. Eşti tânără. Vei mai iubi, iar de data aceasta cu simplitate. Demonstraţiile de prietenie şi de dragoste nu sunt vinovate decât dacă nu sunt sincere. Este o greşeală să minţi, chiar ascunzând, diminuând sentimentele, ca şi dimpotrivă, dacă asemenea foarte multor fiinţe, se exagerează din interes forţa dragostei lor.

Irene simţi o tristă plăcere auzind vorbindu-se despre durerea sa. Se lăsă convinsă.

După câteva săptămâni, cei doi copii, René, în vârstă de unsprezece ani şi Annette de şase ani, îşi adorau învăţătoarea care ştia să-i instruiască atât de bine fără să-i

plictisească… şi într-o zi, Irene se întoarse la Aulnes.

Cum oare să se sustragă unei obligaţii, pentru că era vorba să-şi conducă elevii la o petrecere pentru copiii, dată în onoarea Christinei?

Când Irene ţinu fetiţa în braţe, nu-şi putu reţine lacrimile. Căută pe trăsăturile de copil expresiile tatălui.

Doamnei des Landes îi fu milă de această durere mută. Întotdeauna pătrunsese foarte bine gândurile tinerei! îi vorbi încet despre greaua încercare prin care trecea: fiul disperat îi era departe.

Şi Irene îşi uită durerea pentru a o consola pe cea a mamei. În dragostea sa devenită mistică, atât era de fără speranţă, se gândi că era de datoria sa să facă tot ce putea pentru a o aduce pe mamă înapoi

acasă.

Încercă să afle dacă aceasta dăduse vreo veste. Dar, la castel, nu se ştia nimic despre tânăra femeie. Se făcuseră cercetări pentru a i se anunţa moartea mătuşii d’Ermonte a cărei singură moştenitoare era, dar în zadar, fie că nu putuseră într-adevăr s-o găsească, fie că păstrase intenţionat tăcerea.

Şi Irene se gândi cu şi mai multă tristeţe că şi Jean-Jacques îşi abandonase copilul.

Treptat, viaţa domnişoarei Monsabré se schimbase. Irene s-ar fi sacrificat cu bucurie pentru oricare dintre acele fiinţe care trăiau în jurul ei, în acea lume care se limita la căminul familiei Bongard şi la castelul din Aulnes. Doar acolo se simţea pătrunsă de farmecul naturii care-i părea diferită, străbătută şi scăldată de efluvii

necunoscute.

Nu se mai simţea constrânsă. Mergea spre fiecare oferindu-şi devotamentul, tandreţea, zâmbetul… vocea frumoasă şi caldă, care era un balsam pentru inimi.

Trăia astfel, fără să dorească altceva.

Într-o seară, Irene preda o lecţie de istorie celor doi copii. Sunetul claxonului unei maşini pe care o cunoştea bine, o întrerupse. Era limuzina doamnei des Landes. Uimită, deoarece contesa nu trebuia să vină în acea zi, iar domnul şi doamna Bongard ieşiseră, se repezi pe palierul de la intrare. Doamna des Landes urcă încet treptele şi respiraţia sa neobişnuit de sacadată trăda îngrijorarea.

Vorbi imediat, fără preambul:

— Jean-Jacques se întoarce. Va fi aici mâine. O telegramă din Paris îmi anunţă

sosirea sa.

Irene deveni palidă şi trebui să se rezeme cu spatele de perete, atât de slăbită se simţi.

— Se întoarce! Singur, doamnă, sau cu Claire?

— Singur. Ştii că n-am avut veşti de la el de două săptămâni. Dar o scrisoare primită în această dimineaţă mă anunţă că a părăsit brusc Corsica, unde se stabilise, după ce aflase de la servitori că soţia sa se întorsese acasă pentru câteva ore. La Paris n-a putut afla nimic despre Claire şi vine la Aulnes pentru a ne consulta asupra a ceea ce trebuie să facă... şi mai ales pentru a o vedea pe Christine! Are un presentiment sumbru. Noaptea, în coşmaruri i se pare că-l strigă Claire. Scrisoarea este foarte tristă. Acum o oră, această telegramă mi-a

confirmat sosirea sa cu trenul de mâine dimineaţă.

Irene întrebă, în timp ce trăia nenumărate emoţii:

— Ştie că sunt aici, că vă văd deseori? Ştie că vin la castel?

— Draga mea copilă, ştie doar că eşti învăţătoare la doamna de Bongard. În corespondenţa noastră, nu i-am vorbit despre tine. N-ar fi folosit decât la a-i face rău.

— Aveţi dreptate, doamnă.

— De aceea, am venit să-ţi spun că, fără îndoială, este de preferat să renunţi să vii să mă vezi, până la noi ordine… şi cum trebuie să-i conduci mâine pe copii la mine, n-aveam timp de pierdut pentru a te anunţa.

— Sunteţi bună, doamnă… întotdeauna bună cu mine.

— Draga mea Irene, nu vreau să suferi mai mult, nici el, de altfel. Se ştie vreodată dacă o iubire este moartă?

Irenei i se părea că totul se năruia în jurul său. Ah! se credea foarte tare când Jean-Jacques era departe! Dar acum, gândindu-se că va fi la Aulnes şi că ar putea să-l întâlnească, asta o tulbura! îl va evita? Va avea tăria să pară indiferentă? Sau dimpotrivă, va vrea să revină asupra trecutului?

Nu, nu, nu avea dreptul! Chiar dacă Jean-Jacques n-o mai iubea deloc, păstrase probabil vreo amintire adormită, nu trebuia s-o reînvie. Tânărul bărbat se va consacra întru totul soţiei sale, acelei sărmane Claire care… cine ştie, poate era mai nefericită decât ea însăşi.

Aşa că, Irene se resemnă, încă o dată, să

se sacrifice. Ce o costa cel mai mult, fu că n-o mai vedea pe Christine. Întreg cortegiul de gânduri triste apăru din nou. În liniştea nopţii, când insomnia o făcea în mod irezistibil să deschidă ochii, şi-l imagina pe Jean-Jacques la căpătâiul fiicei sale. Vedea chipul bărbătesc aplecându-se asupra copilei… gura atingând fruntea fermecătoare, obrajii mătăsoşi, ca şi când ar fi mângâiat-o ea însăşi cu buzele. Era descumpănită şi plângea mult.

Capitolul 7

Se făcuseră două săptămâni de când vicontele des Landes era la Aulnes, când într-o zi, Irene primi o scrisoare a cărei adresă şi al cărui scris îi erau necunoscute. Ezită înainte s-o deschidă. Plicurile vorbesc înainte de a-şi dezvălui conţinutul: parcă gândurile trec prin hârtie şi ajung deja să

atingă creierul. Bucurie? Tristeţe? Oare ce vor aduce în suflet acele rânduri misterioase? Un scris drag este un zâmbet prietenesc… caracterele străine sunt întotdeauna o teamă, o nelinişte…

Iată de ce Irene pipăi câteva clipe această scrisoare înainte de a se hotărî s-o deschidă. În sfârşit, stăpânindu-şi bătăile inimii, citi:

„Domnişoară, vă scriu aceste cuvinte pentru a satisface dorinţa unei muribunde. Sunt infirmieră la clinica F… din Paris. De o săptămână, o îngrijesc pe doamna Claire des Landes, lovită de o dublă pneumonie. M-a făcut să jur că vă anunţ, doar pe dumneavoastră, înainte ca soţul său să afle ceva. În plus, nu ştie unde este. A fost plecată să-l întâlnească în Corsica. A fost obligată să-şi întrerupă călătoria, deoarece

a fost doborâtă de febră. Cu mare greutate a ajuns la Paris şi a fost primită aici. Ştiţi, domnişoară, că bolnavilor le place să-şi deschidă sufletul... asta le uşurează puţin suferinţa fizică: doamna des Landes mi-a făcut unele confidenţe... N-a îndrăznit să se întoarcă acasă, neştiind dispoziţiile soţului său în ceea ce o privea. De fapt, doreşte cu ardoare să-l revadă şi să-i obţină iertarea, deoarece simte că va muri... Şi mi se rupe inima auzind-o strigându-şi fiica în delir...

Mi-a vorbit foarte mult despre dumneavoastră. „Îmi pun toată speranţă în domnişoara Monsabré, mi-a spus. Te implor, cheam-o şi să vină mai întâi singură...” Ştiam doar că locuiaţi la Tours, domnişoară. Mi-au trebuit mai multe zile de demersuri pentru a vă afla adresa şi de aceea vă spun acum să vă grăbiţi: nu trebuie să ajungeţi

prea târziu…!

Trebuie să-i daţi bolnavei care suferă atât de mult bucuria supremă de a-şi săruta copilul şi de a muri în braţele soţului său. Nu mă îndoiesc de nobleţea sufletului dumneavoastră, domnişoară, şi vă aştept cât mai curând.

Consideraţi-mă a dumneavoastră devotată.

Jenny Marquet”.

Irene nu avu nicio secundă de ezitare.

Era singură, doamna de Bongard fiind plecată în acea zi, încă de dimineaţă, să-i ducă pe René şi pe Annette la o prietenă pe o proprietate din Amboise, unde avea loc o petrecere pentru copii.

O anunţă pe cameristă că era obligată să lipsească şi-i lăsă o scrisoare explicativă baroanei.

Îşi pregăti în grabă o mică valiză; în acea clipă, singura sa intenţie era să ia primul tren spre Paris, unde murea soţia lui Jean-Jacques, unde o chema Claire.

Dar, când fu afară, cu micul bagaj în mână, îi dădu şoferului adresa castelului din Aulnes.

Era miezul zilei.

Familia des Landes era la masă când Irene ajunse la castel. Aşa că fu cuprinsă de teamă. Oare pe cine trebuia să cheme?

Cu Jean-Jacques voia să vorbească; i se părea că ar fi ştiut să găsească vorbele pentru a-i anunţa vestea, a-i explica lucrurile, domolindu-i durerea.

Dar trebuia să i se adreseze mai întâi doamnei des Landes.

Totuşi, nu avu răgazul să se gândească mult timp; lătratul unui câine îi semnală

prezenţa, în timp ce pasul său făcu să scârţâie pietrişul de pe alee, când se apropie de scara de la intrare.

— Ei bine! ce este, Negro? Vrei să taci? spuse o voce binecunoscută, în timp ce însuşi Jean-Jacques apăru la fereastra sufrageriei.

Irene se opri pe loc, încremenită. Aşteptă câteva secunde la uşă. Dar un servitor înaintă şi o introduse înăuntru.

Doamna des Landes, stupefiată, întrebă încet:

— Domnişoară Irene... la ora aceasta... I s-a întâmplat ceva doamnei de Bongard?

Irene făcu semn din cap că nu asta era, şi privirea i se aţinti asupra lui Jean-Jacques.

În acea clipă, tânărul bărbat se apropie de domnişoara Monsabré şi cu o voce fără

inflexiuni, murmură:

— Oricare ar fi vestea pe care o aduci, vorbeşte, te implor, domnişoară.

Irene încercă să zâmbească.

— Este o scrisoare… în legătură cu Claire… cu doamna… în sfârşit, cu mama Christinei…

este puţin suferindă… în sfârşit, ar trebui să mergem s-o vedem…

Se bâlbâia. Nu putu spune mai mult. Acum, pe faţă îi curgeau lacrimi. La capătul puterilor, luă din poşetă scrisoarea pe care tocmai o primise şi i-o întinse lui Jean-Jacques.

O tăcere îngrijorătoare domni în timp ce vicontele parcurgea rândurile. Irenei îi era ciudă pe ea, îşi reproşa brutalitatea gestului! Ea care venise să atenueze lovitura pe care venise s-o dea în inima

bărbatului, nu putuse, nu ştiuse să fie decât un mesager crud.

Dar, aparent, Jean-Jacques îşi regăsi calmul.

Când termină de citit, trecu foile părinţilor săi. Apoi se adresă Irenei:

— Pe tine te cere „EA”... vei refuza să mă însoţeşti?

În loc de răspuns, Irene arătă mica valiză pe care o aşezase la picioare.

Contele des Landes nu găsi nimic de spus.

Doamna des Landes nu găsi nici ea nimic de spus.

Doamna des Landes o obligă pe Irene să mănânce ceva în timp ce fiul său se duse să aducă maşina şi Christine era îmbrăcată.

Se schimbară puţine cuvinte. La ce bun să vorbeşti, când trebuia doar să acţionezi?

Două ore mai târziu, pe drumul spre Paris, trecătorii, neliniştiţi şi furioşi, se dădeau într-o parte repede la trecerea unei maşini care părea că înghite spaţiul. În limuzina mare, la volan, Jean-Jacques mergea nebuneşte.

Pe bancheta din spate, Irene, tăcută, o ţinea pe genunchi pe micuţa Christine, care adormise.

Claire îi zâmbi infirmierei şi îşi aşeză cuminte capul pe pernă.

Febră? Nu, ştia bine că nu mai avea. Inima îi bătea atât de slab, încât se întreba cum mai putea trăi încă. Mâinile slăbite rămăseseră reci. Se simţea atât de obosită, încât ar fi vrut să doarmă pentru totdeauna.

Totuşi, îşi reţinea sufletul: trebuia să mai rămână acolo câtva timp, prizonier al trupului.

Privea cu încăpăţânare uşa. Aştepta… aştepta… nerăbdătoare, dar sigură că dorinţa i se va împlini. Brusc, ochii i se luminară, apoi se umplură de lacrimi. Vru să se ridice în capul oaselor, dar infirmiera o obligă să rămână întinsă.

Dar uşa aceea, materie inertă pe care voinţa sa părea că o animase, se învârti încet în balamale şi apăru Irene.

Claire întinse braţele spre ea.

În acea clipă, cele două femei care suferiseră atât de mult şi una şi cealaltă, cele două fiinţe sensibile care iubiseră acelaşi bărbat, una cu simţurile, cealaltă cu inima şi raţiunea, schimbară un sărut care le contopi gândurile în acelaşi avânt de generozitate, de cedare şi de iertare.

Irene era forţa milostivă, aplecată asupra slăbiciunii. Debordând de energie

fizică, pătrunse cu privirea ochii mari, strălucitori, pierduţi în adâncul orbitelor şi care o priveau cu intensitate.

Mai întâi schimbară cuvinte banale, dar ce puţină importanţă aveau vorbele când sentimentele erau la unison!

— Mica mea Clairette, ce fericită sunt să te găsesc!

— Ce bună eşti că ai venit!

Un fel de pudoare le făcu să evite încă subiectul la care se gândeau amândouă.

Irene ţinea în mâinile sale calde bietele degete transparente.

Avu imaginea Clairei d’Ermonte veselă şi în deplină sănătate, a aceleia care o ironizase în parcul din Aulnes… Dar alungă acea amintire, ruşinată de evocarea acelei clipe…

Claire îi explică greu actele sale din

trecut.

Vocea îi era răguşită. Era obligată să se oprească des, pentru a-şi recăpăta respiraţia.

— Irene, trebuie să mă ierţi pentru tot răul pe care ţi l-am făcut... Oh! da, iartă-mă. Am acţionat din nepăsare, din cochetărie... şi de asemenea din orgoliu... Nu ştiam! Dar am fost atât de crunt pedepsită! Dacă ai şti viaţa pe care am dus-o de doi ani...! Irene, voi muri.

Asta este sigur... Este foarte bine aşa, pentru că ţi-am luat locul lângă Jean-Jacques. Îţi înapoiez acest loc de soţie şi mamă. Sunteţi demni unul de altul. Vreau să fiţi fericiţi. Nu... nu protesta. Este dorinţa mea de muribundă, este testamentul meu!

Cu greutate în respiraţie, se opri câteva clipe. Dar văzând îngrijorarea Irenei, făcu

apel la puterea care-i mai rămăsese, pentru a continua:

— N-am spus totul încă… Irene, ţi-o încredinţez pe fiica mea… Spune, oh! spune că o veţi pune laolaltă cu copii pe care îi veţi avea… o veţi iubi la fel!

— Clairette, nu spune prostii! Haide, te vei vindeca. Te vom înconjura cu atât de multă afecţiune, încât boala va trece.

Te vei întoarce pur şi simplu acasă cu soţul şi cu copilul tău.

Claire o întrerupse cu un adorabil zâmbet supraomenesc.

Doar copiii mici şi muribunzii zâmbesc în acest mod. Fără îndoială observă la fel partea de dincoace şi aceea de dincolo; de unde venim… şi unde ne ducem…

Această percepţie a invizibilului dă buzelor, strălucirii ochilor, întregii

fizionomii, o expresie inexprimabilă.

— Să mă vindec? spuse Claire. Nu, Irene. Pentru mine, s-a terminat. Îţi repet că îţi înapoiez locul pe care ţi l-am luat... Aşadar.

A

Îmi promiţi? îmi juri... pentru Christine?

— Îţi promit tot ce vrei, draga mea.

Apoi, încet, aplecându-se mai aproape de chipul palid, cu o voce stăpânită, ca şi când se temea să nu producă o emoţie prea violentă, spuse:

— Clairette, surioară... Christine este aici... cu Jean-Jacques...

— Aşadar, m-a iertat! bâigui Claire. Lacrimile îi alunecau de-a lungul feţii străvezii. Fu cuprinsă de hohote convulsive.

— Dumnezeule, gândi Irene cu teamă, dacă va muri deja?

Îi tampona tâmplele pe care apăruseră picături de transpiraţie. Liniştită câteva secunde, tânăra femeie zâmbi iar. Foarte încet, dintr-o suflare, spuse ca şi când răspundea gândului Irenei:

— Nu, Irene… nu mai sufăr… dimpotrivă, acum în mine totul este calm, seninătate, chiar bucurie… Mă simt scăldată într-o lumină imensă… este suprema fericire… Du-te şi adu-i!

Şi Claire îşi strânse copila la pieptul scofâlcit pe care respiraţia aproape nu-l mai ridica.

Uimită, fetiţa o privea cu teamă pe acea doamnă foarte palidă, pe care n-o văzuse niciodată şi care o acoperea cu mângâieri.

O luară foarte repede, pentru a nu se speria, apoi Jean-Jacques rămase singur cu soţia sa.

În acea clipă, cei doi soţi fură uniţi cum nu fuseseră niciodată, cu gândul contopit în aceeaşi sublimă înţelegere a vieţii omeneşti.

Fiinţa care moare, are probabil darul de a pătrunde în suflete, deoarece este deja pe jumătate eliberată de materie.

Un mister al acestui minut, hotar între moarte şi viaţă! Trecerea inexplicabilă de la existenţa materială la existenţa suprapământeană! încoronare a eforturilor şi luptelor! De ce trebuie să ne înconjurăm cu spaime, pentru că este probabil satisfacţia liberă a Gândirii pure!

Claire îşi îndeplinise destinul: trecerea prin această lume a sărmanei fiinţe nici nu fusese inutilă, pentru că făcuse să se descopere unul în faţa celuilalt, două suflete care se ascundeau!

Muri a doua zi, cu zâmbetul pe buze, ca

şi când ar fi trăit... numai în lumină, asemenea numelui său!

Capitolul 8

Viaţa continuă fără vreo schimbare aparentă, cum un pârâu îşi continuă cursul natural după ce mâna unui copil i-a încreţit suprafaţa aruncând o piatră.

Jean-Jacques acceptase administrarea pământurilor şi a averii părinţilor săi, deoarece contele îmbătrânea, se încovoia tot mai mult pe măsură ce micuţa Christine creştea: când arbuştii tineri trag seva pământului, trunchiurile bătrâne de alături crapă şi secătuiesc.

Vicontele îşi recăpătă treptat energia, cu acea uşoară melacolie, urmă a încercării.

Se gândea la Clairette cu o plăcută emoţie şi nu păstrase despre ea decât amintiri plăcute. Uneori vedea în ochii fiicei

sale flacăra foarte ardentă care strălucise în cei ai mamei sale. Dar în copila sa exista de asemenea atavismul forţei neamului Dartingue de Fronsac, îmbinat cu onestitatea neamului des Landes şi tatăl nu se îngrijora, sigur că educaţia va dezvolta acea moştenire favorabilă.

Jean-Jacques o revăzu pe Irene de mai multe ori.

Relaţiile dintre conte, contesă şi familia Bongard erau foarte strânse. Copiii se întâlneau în fiecare săptămână. Annette se amuza cu Christine şi făcea pe sora mai mare.

Aşa că tinerii trebuia să se găsească deseori unul în prezenţa celuilalt.

Când erau singuri, între ei se lăsa tăcerea. Privirile se întorceau şi se despărţeau jenate.

Ştiau foarte bine că gândurile lor se întâlneau asupra imaginii Clairei, dar o forţă ciudată îi împiedica să vorbească. Mica moartă, a cărei ultimă dorinţă fusese să unească cele două fiinţe, era între ei ca un obstacol. Şi tocmai acea dorinţă a dispărutei era cea care-i îndepărta unul de altul.

Jean-Jacques şi Irene îşi spuneau fiecare: „Nu vreau ca dragostea să fie o datorie, îndeplinirea unui jurământ… îi datorăm într-adevăr aceleia care ne-a despărţit odinioară să realizăm o căsnicie în care n-am aduce decât o rezervă reciprocă…”

Şi lunile trecură, iar temerile, încrederea, speranţa şi neliniştea îşi disputaseră rând pe rând inimile celor două fiinţe sincere.

Între Dieppe şi Saint-Valery-en-Caux,

coasta Normandiei era tăiată într-un mod atât de armonios, încât ochiul încântat, nu obosea să privească. Drumul îngust se desfăşura şi şerpuia, ascunzând şi descoperind brusc marea, traversând mici regiuni, locuri de prospeţime şi de încântare: Pourville, Varengeville, Saint-Marguerite, Saint-Aubin-sur-Mer, Veules-les-Roses, tot atâtea oaze în care ai vrea să te stabileşti pentru un timp!

Într-o după-amiază caldă de iulie, două automobile care păreau să se urmărească, alergau de-a lungul acestui drum pitoresc.

Prima dintre aceste maşini, o limuzină elegantă, era ocupată de contele şi contesa des Landes şi doamna de Bongard. A doua, un automobil mare, sport, decapotabil, era condusă de Jean-Jacques. În spatele lui, Irene şi cei trei copii se aşezaseră ca într-un

cuib.

Cele două familii se duceau să-şi petreacă lunile de vară la „Vila Valurilor”. Familia des Landes ocupa primul etaj, în timp ce doamna Bongard se instală la al doilea.

Irene se propuse ca „paznic al dormitorului comun” şi trei pătuţuri fuseseră urcate în camera sa.

Vacanţa se organiza plină de fermecătoare neprevăzuturi.

Toate forţele reveneau în ambianţa plăcută a acestei vieţi în armistiţiu cu existenţa obişnuită, al cărui timp părea să lase de-o parte orice necaz, orice muncă, orice grijă... perioadă în care fiinţa obosită de luptele din timpul anului, aduna noi provizii de energie fizică şi morală.

Fiecare îşi aranja zilele după gustul său,

după vârsta şi cerinţele temperamentului său.

Orele de odihnă grupau cele două familii. Excursiile le făceau cu toţii şi deseori se aflau pe plajă, într-un colţ mai puţin frecventat, la ora plăcută a apusului.

Se trăia după bunul plac, izolându-te sau împreună cu ceilalţi, după dorinţă.

Irene şi Jean-Jacques îşi reluară discuţiile de odinioară. Tânăra nu mai lupta împotriva iubirii, care acum i se citea pe faţă. Se temea doar că nu mai era iubită, deoarece Jean-Jacques nu-şi reînnoise mărturisirile din trecut. Comportamentul său era deseori capricios faţă de Irene. Se străduia s-o studieze pe tânăra fată „cu sânge rece”, pentru că, fără să vrea, în ciuda afirmaţiilor mamei sale, în minte îi persista o îndoială; Irene era săracă. Dacă

urmărise un scop interesat apropiindu-se de familia des Landes? Există fiinţe destul de perverse pentru a se strădui să cucerească, timp de mai mulţi ani, doar pentru o situaţie materială.

Această ipoteză îi revenea în minte cu întreruperi, asemenea unui acces de febră.

Totuşi, totul i se părea mai simplu la Irene. Îi vedea viaţa la lumina zilei... viaţa serioasă, activă, curajoasă şi devotată tuturor. Înfrumuseţa tot ce atingea şi aducea bună dispoziţie în inimi când trecea. O vedea lângă copii, indulgentă la slăbiciunile lor, ştiind să-i intereseze şi să-i amuze mereu. Iar când se ocupa de Christine, îi ghicea emoţia din mişcarea mai precipitată a pieptului. Când se credea singură cu fetiţa, o alinta îndelung, o săruta cu înflăcărare, avea pentru ea cuvinte de

mamă întru totul fericită.

Într-o zi, Jean-Jacques care tocmai venea pe plajă, o văzu astfel, ţinând-o pe Christine pe genunchi.

Annette şi René se jucau la câţiva paşi de ea.

Christine, mai mică, obosită, veni să se refugieze lângă Irene, care citea. Îşi pusese braţele roz şi durdulii în jurul gâtului învăţătoarei. Îi spunea în limbajul copilăresc:

— Mă săruţi ca mama Annettei... Poate că tu eşti mama mea? în acest caz, de ce nu mi-o spui? Pot să-i chem pe „tata”, „bunicul”, de asemenea „bunica”, dar n-am spus niciodată „mamă”...

— Draga mea, îngeraşule, mama ta adevărată a plecat într-o lungă călătorie... ţi se va explica atunci când vei fi mai mare.

Iar eu sunt a doua ta mamă… şi te iubesc, te iubesc… ca pe fiica mea.

— În acest caz, mai alintă-mă, vrei?

Şi Christine, care o tutuise instinctiv, se cuibări lângă umărul Irenei şi adormi.

Jean-Jacques auzise acest scurt dialog, fără ca Irene să-l observe. Se apropie, foarte emoţionat.

Irene ridică ochii spre el, dar nu făcu nicio mişcare, pentru a nu deranja copila. Continua s-o legene cu afecţiune maternă.

— Mulţumesc, mulţumesc Irene, că eşti atât de bună cu micuţa mea… spuse Jean-Jacques simplu.

Ca şi când nu auzise, tânăra făcu un uşor „sst” care însemna: „S-o lăsăm să doarmă… iar noi ce nevoie avem să vorbim?”

Jean-Jacques se întinse la picioarele

sale. Contemplară amândoi îndelung marea, calmă în acea zi, ca inimile lor liniştite.

Aceste scene se repetară deseori. În natură comunicau, gândeau la fel. Întrevederile lor deveniră mai familiare, mai intime.

Frumuseţea Irenei devenise mai strălucitoare, deoarece vibra în centrul dragostei sale. Un strigăt de recunoştinţă i se ridică din inimă spre Clairette care o legase să îndeplinească o datorie atât de plăcută: datoria de a iubi.

Într-o zi, constatau împreună pe trăsăturile copilei o expresie familiară odinioară la mamă şi, în acea clipă, îndrăzneau să evoce tot trecutul. Există anumite cuvinte, fraze de care nu trebuie să te temi că, exprimate, distrug vraja, care continuă magia creată de imaginaţia ce

deformează adevărul omenesc.

Acum, tocmai amintirea Clairei, explicarea actelor fiecăruia, tot acest adevăr gol-goluţ, îi apropia, le unea sufletele în aceeaşi respiraţie.

Vara trecea.

Jean-Jacques nu se putea hotărî să rostească mărturisirea categorică. Examina, examina încă sublima statuie care prindea viaţă. Îi plăcea să descopere în Irene fiinţa superioară, cu sentimente puternice, adânci ca infinitul, pe care o căutase. Masca îi căzuse pentru a descoperi o sursă inepuizabilă de sensibilitate şi îşi dorea să se aşeze în genunchi pentru a cere iertare.

Da, era sigur că, dacă ar cere un sărut, Irene i l-ar fi acordat.

Capitolul 9

Evenimentele iau asupra lor luminarea

inimilor. Până la urmă totul se descoperă, se dezvăluie. Iată de ce singurul mijloc de a fi fericit, este să ai conştiinţa curată.

Jean-Jacques îşi continuase speculaţiile la Bursă, în care se lăsase antrenat la Paris. De când tatăl său îi cedase puterea, se angajase mai mult ca înainte, plasând în valori beneficiile veniturilor de pe pământuri. Asta îi dădea o preocupare permanentă. Chiar şi în acea perioadă, în care gândurile îi păreau complet absorbite de Irene, corespondase în fiecare zi cu agentul său de schimb. Consulta în fiecare clipă cotele... şi deseori o cută de îngrijorare îi apărea pe frunte.

Într-o dimineaţă, după ce-şi citi corespondenţa şi ziarele, se grăbi spre mama sa:

— Mamă, spuse, trebuie să plec la Paris.

Afaceri complicate necesită prezenţa mea.

Trebui să răspundă întrebărilor contesei, să mărturisească... crahul unui mare bancher parizian, îi punea averea în pericol!

Mai întâi, doamna des Landes, care nu bănuise nimic, nu se nelinişti prea mult.

— Exagerezi copilul meu. Pierderea câtorva mii de franci nu ne va ruina.

— Mamă, am fost foarte imprudent... am dat drept garanţie proprietăţile şi chiar castelul... mi-e teamă.

De data aceasta, doamna des Landes fu cuprinsă de nelinişte. Obişnuită cu luxul, îşi imaginea cu greu mediocritatea.

Totuşi, vru să-şi liniştească fiul.

— Să nu disperăm încă, fiule. Du-te.

Pleacă imediat. Vei aranja lucrurile pe loc.

Jean-Jacques era îngrijorat mai ales

pentru a-i săi. Evident, riscase în mod inconştient, fără să-şi dea seama de rezultatul plasamentelor. Şi iată că evocarea ruinei, îl umplea de veselie.

Trebuia să alunge sentimentul de egoism, pentru a nu se bucura.

Da, sărac, nu mai avea să-i dea celei care îi va fi soţie decât curajul său şi cum îşi va striga în acea clipă dragostea atât de puternică!

— Iată inima mea! Iată braţele care sunt destul de puternice pentru a câştiga o nouă avere, dacă am încrederea şi dragostea ta!

Da, ar da toate bogăţiile din lume pentru certitudinea de a fi iubit pentru el însuşi, fără calcul.

Dar nu era singur în joc. Trebuia să acţioneze pentru părinţii săi. Îşi destăinui gândul ascuns doar doamnei de Bongard,

care-l trata ca pe un „copil mare” şi-i promise totuşi să-l ajute s-o cunoască mai bine pe Irene, de care nu voia să se îndoiască.

Irene fu foarte mirată să-l vadă pe Jean-Jacques plecând „într-o călătorie de afaceri” chiar în clipa în care părea că se apropiase iar de ea.

Oare unde se ducea astfel?

Aşadar, se plictisea în acel colţ fermecător, în care ea ar fi fost de acord să trăiască mereu, cu condiţia să-i fie alături. Totuşi, îi zâmbi mamei sale care-l încurajă şi-i spuse cuvinte de speranţă.

Aşadar, era un mister?

Irene simţi că era ţinută în afara unui secret de familie. Nu era decât o străină, învăţătoarea! Izolarea sa morală i se păru nemărginită.

Iar singură, foarte singură!

Totul va fi din nou pentru ea dezamăgire, umilinţă, mâhnire?

Cu toate acestea, Christine se prinse de ea în timp ce cu mâna micuţă, îi trimitea sărutări tatălui său care urca în maşină... iar Irenei i se păru că Jean-Jacques o învălui într-o privire plină de dragoste, că vocea îi tremura puţin când îi spuse:

— Ţi-o încredinţez pe fiica mea... Pe curând, pe foarte curând!

Tânăra nu ştia ce să mai creadă.

Îndată ce Jean-Jacques fu plecat, se izolă în camera sa şi lăsă lacrimile să curgă.

A doua zi trecu în îngrijorare.

Doamna des Landes era atât de preocupată încât Irene nu îndrăzni să-i vorbească.

Pentru a se distrage de la frământările

sale, Irene se refugie lângă copii. Toţi păreau că o evită.

Nu se putu apropia în acea seară nici de doamna de Bongard, până la cină, care se derulă trist. Conversaţia lâncezea.

Contele crezu că fiul său plecase la Aulnes pentru vreun motiv oarecare şi nu ceru nicio explicaţie. Calităţile sale intelectuale slăbiseră.

Mai trecu o noapte. Irene nu putu să doarmă.

Se ridică tot timpul şi se duse să vadă dacă micuţii se odihneau bine. Se opri lângă pătuţul Christinei: s-ar fi spus că se roagă în faţa unui înger, implorându-l să vegheze asupra lui Jean-Jacques şi asupra dragostei sale.

Apoi se rezemă cu coatele de fereastră. Marea se afla acolo, la câţiva metri, calmă,

legănată de ritmul universal, reglat în mod misterios de dirijorul desăvârşit care conducea elementele.

Zgomotul progresiv şi cadenţa resacului îi păreau suspine ale unor fiinţe diferite, leşinate. Palpita toată. Simţi o misterioasă presiune. Îşi revedea logodnicul, care o ruga să-i dăruiască buzele, pentru a pecetlui jurământul de afecţiune.

Ah! cum înţelegea acum ce suferise tânărul bărbat! Cum îşi reproşa acea luptă cu ea însăşi! Cum îl scuza pe Jean-Jacques!

Ochii priviră cerul plin de stele. Totul strălucea, totul scânteia.

Natura întreagă părea să respire şi să proclame dragostea.

Irene se simţi foarte mică, atât de slabă, atât de neputincioasă în această splendoare nocturnă.

Totuşi, frumuseţea era apăsătoare.

Înfăşurată într-un halat alb, istovită de suferinţă, faţa sa mângâiată de lumina slabă a aştrilor reflecta toate dorinţele, toată înflăcărarea şi acea nevoie de a se dărui şi acel vis de a iubi cu pasiune, care-i făcea inima să plângă.

— Dacă era aici! Dacă era aici! murmură. De ce oare se abandonase de bunăvoie într-o adevărată stare de catalepsie, întreţinută în mod stupid pentru o datorie iluzorie?

Evident îşi înfrânase sufletul şi trupul. Se compară cu acel fachir pe care-l văzuse într-o zi la cercul unde îi condusese pe copii. Bărbatul acela, prin voinţă, prin forţă fizică, reuşise să-şi domine trupul, pentru a-l face să suporte lucruri contrare naturii umane: spărgea pahare cu spatele, urca

trepte din săbii tăioase şi toate aceste exerciţii incredibile, de-abia lăsau pe piele câteva urme roşii.

Făcea şi mai mult: reuşea să-şi producă o stare de catalepsie, adică să comande reflexelor de respiraţie, celor care fac inima să palpite şi corpul să sufere. În această stare, putea fi îngropat mai multe ore, timp de zile întregi şi să nu revină la viaţă decât în clipa hotărâtă.

Da, aşa se antrenase şi ea să nu mai fie decât o statuie rigidă, insensibilă şi moartă.

A

Dar se terminase! încet, se trezise. Revenise treptat la viaţa reală şi, asemenea fachirului care probabil deschidea cu bucurie ochii la lumina soarelui, se încălzea la căldura dragostei sale.

A doua zi dimineaţa devreme, o pândi pe

doamna des Landes, pentru a-i cere veşti despre Jean-Jacques. Îndată ce se află în prezenţa contesei, fu frapată de modificarea trăsăturilor sale.

— Ce aveţi, doamnă? o întrebă cu îngrijorare.

— Sunt puţin obosită. Nu-i nimic, spuse doamna des Landes.

Irene nu insistă şi îşi văzu de ocupaţiile obişnuite.

Dar, la ora prânzului, când intră urmată de copii în sufragerie, o găsi doar pe doamna de Bongard, care o întâmpină cu cuvinte prietenești, dar triste:

— Bucuria vacanţei este tulburată, Irene. Contesa des Landes, deja atât de încercată de sănătatea soţului său, mai este tulburată şi de…

— Ce este, doamnă? I s-a întâmplat vreo

nenorocire lui Jean-Jacques?

— Nu! Liniştează-te, Irene. Jean-Jacques este cu siguranţă sănătos, dar fără îndoială, aici va fi necesară o schimbare în viaţa tuturor.

Tonul baroanei era atât de îngrijorat, încât tânăra fată se înşelă.

Imaginaţia sa o luă razna.

Oare ce i se dezvăluia? Dumnezeule, dacă îşi pierdea locul?

Şi simţul său de conştiinciozitate, căuta o greşeală pe care o făcuse. Dar îşi îndeplinise întotdeauna datoria! Oare ce i se putea reproşa? Poate, dragostea sa pentru Jean-Jacques? Da, asta trebuia să fie…

După ce o acceptase, o încurajase, doamna des Landes considera cu siguranţă această alianţă imposibilă.

Jean-Jacques n-o mai iubea şi fugise

pentru a nu îndeplini promisiunea pe care probabil Clairette i-o smulsese murind.

Ei bine! Oare ce aşteptaseră pentru a i-o spune? Ar fi ştiut să plece, să dispară a doua oară şi Jean-Jacques ar fi putut rămâne în căminul său.

Aceste gânduri trecură ca un fulger prin mintea tinerei femei... şi nu le putu exprima.

Doamna de Bongard îi întinse o telegramă.

Irene luă hârtia şi citi:

„Toată averea compromisă într-o speculaţie greşită. În această seară voi avea rezultatul definitiv: ultimul demers. Orice ar fi, curaj şi încredere. Cu afecţiune, vicontele des Landes”.

Irene bâigui:

— Este un rezultat foarte trist pentru

familia des Landes, dar nu înţeleg de ce ezitaţi să-mi împărtăşiţi această veste neplăcută.

— Pentru că, din aceeaşi lovitură este compromis şi viitorul tău, Irene… nu va mai fi posibil să te căsătoreşti cu Jean-Jacques.

— Nu văd legătura pe care o poate avea această rutină cu sentimentele mele pentru Jean-Jacques, spuse Irene.

— Legătura Irene, este că Jean-Jacques nu-i va mai putea oferi soţiei sale decât o viaţă mediocră de muncă aspră, că va trebui să se gândească mai întâi la părinţii săi, la fiică, şi nu îndrăzneşte să-ţi impună asta.

Irene înălţă mândră capul. În ochi îi strălucea o bucurie supraomenească.

— Ah! exclamă, aşa de puţin mă cunoaşteţi! Dacă ceva mă despărţea de Jean-Jacques şi pe mine, poate tocmai

această avere era, acest lux care nu este făcut pentru mine. Este foarte dureros să simţi că într-un gând ascuns, cel pe care îl adori poate să te creadă dornică de câştig. Dumneavoastră, care ştiţi tot ce am suferit, ar trebui să vă daţi seama de ce aş fi capabilă să fac pentru fericirea sa şi pentru ca părinţii să-i fie la adăpost de necazuri. Da, îl iubesc pe Jean-Jacques... îl iubesc din toate puterile, din toată fiinţa mea. Dacă este sărac, cu atât mai bine! Voi merge eu prima spre el. Voi şti să găsesc drumul spre inima sa! Dacă trebuie să muncească, voi munci cu el! Dacă va fi sărac, voi împărţi sărăcia cu el. Îi voi fi soţie, prietenă, mamă pentru Christine. Dragostea este un lucru care n-are nimic de-a face cu banii. Numai să se întoarcă mai repede! să-l văd, să-i citesc în ochi încrederea!

Era la capătul puterilor, izbucni în plâns.

Când înălţă capul, cu obrajii şiroind de lacrimi, doamna des Landes era în faţa ei.

Contesa auzise totul.

— De ce oare nu mi-a vorbit însuşi Jean-Jacques? întrebă Irene.

— Din delicateţe, copila mea. Fiul meu mi-a spus înainte de a pleca: „Ce va crede oare despre mine, că am aşteptat tocmai această clipă pentru a ne stabili soarta?”

Brusc, strigăte de copii îi amintiră tinerei fete de datoria sa. De-abia îşi reveni când micul René năvăli în sufragerie, fluturând o telegramă pe care i-o întinse doamnei des Landes.

Irene tremura. Cu siguranţă, era de la Jean-Jacques: oare ce conţinea?

Doamna des Landes îi zâmbi Irenei şi citi cu voce tare:

„Afacerea aproape aranjată. Totul merge cât se poate de bine. Voi sosi diseară. Cu afecţiune pentru toţi, Jean-Jacques”.

Irene le explica nişte fraze celor trei copii care o înconjuraseră, dar era evident distrată. Ridica fără încetare capul, ciulind urechile, pălea şi roşea rând pe rând.

Contesa veni lângă ea şi o luă după umeri:

— Lasă astea, Irene. Copiii se pot juca fără tine. Vino cu mine înaintea lui Jean-Jacques.

Cele două femei ieşiră, traversară grădina şi porniră la drum.

— Ah! spuse Irene, cât este de reconfortant să nu-ţi mai ascunzi dragostea!

— Da, nu-i aşa? Dar te cunoşteam bine, draga mea copilă. Ştiam că-ţi fereai privirea şi-ţi ascundeai gândurile.

Irene nu-şi putu reţine un râs fermecător.

— Totuşi, nu mă puteam arunca prima de gâtul său!

— Şi de ce nu? Dar acum sunt liniştită, braţele voastre se vor deschide în acelaşi timp... când va sosi imediat cu doamna de Bongard.

Pe fruntea tinerei apăru o cută de mulţumire:

— Ah! Doamna de Bongard s-a dus să-l ia de la gară? Măcar de nu i-ar povesti scena atât de dureroasă pentru mine... în care v-am arătat toată puterea dragostei mele!

— De ce să nu-i povestească, Irene? De-acum, Jean-Jacques trebuie să citească toate paginile sufletului tău. Şi aceasta este cea mai frumoasă. De ce vrei să închizi iar,

de bunăvoie, această carte splendidă?

Cele două femei merseră câteva clipe în tăcere, unite în aşteptarea călătorului, Brusc, se opriră şi se retraseră pe marginea drumului: în depărtare, un nor de praf anunţa o maşină.

Recunoscură foarte repede maşina sport decapotabilă.

La semnele pe care le făcură, automobilul opri.

Şi Jean-Jacques o ţinea deja pe Irene în braţe, strângând-o lângă el. Ochii de safir îi pătrunseră privirea.

Murmură:

— Nu te voi mai face să suferi, iubita mea, logodnica mea dintotdeauna… soţia mea!

O îmbrăţişă într-un elan irezistibil: fu primul lor sărut de dragoste.

EPILOG

Statuia Frumuseţii părea să se înfioare sub vântul toamnei. Frunzele uscate cădeau, mângâind-o în trecere şi se îngrămădeau în jurul ei, formând un covor de aur.

Irene şi Jean-Jacques se apropiară cu paşi lenţi.

Perechea îndrăgostită venea să aducă un omagiu adevărului.

Acum, erau acolo, în picioare, în faţa operei de artă pe care o contemplară cu înflăcărare.

— Îţi seamănă, este adevărat! spuse Jean-Jacques. Îi văd expresia privirii: pare să urmărească un gând interior. Buzele se întredeschid ca şi când, realmente, va vorbi. Şi această atitudine, cu braţele pe lângă corp, cu mâinile deschise întinse pentru a

chema, a primi… şi a oferi, în acelaşi timp! Dar trăieşte, trăieşte cu adevărat. Ah! cum oare se poate înfiora astfel materia?

În faţa acelui entuziasm, Irene avu o vagă amintire din trecut. Alte cuvinte ale logodnicului său de odinioară îi răsunară limpede în urechi. Oare era acelaşi bărbat care-şi exprima acum ideile, diferite de cele de altă dată? Se schimbase ea? Însăşi lucrurile deveniseră altfel?

În memorie îi apărură cuvinte care se întipăriseră mai fidel decât ar fi crezut. Treabă de subconştient. Şi cum, de-acum, încredinţa inimii soţului său toate senzaţiile fiinţei sale, repetă cu voce tare, ca într-un vis, dar fără ezitare, cuvintele pe care Jean-Jacques le rostise în acelaşi loc, îmbrăţişând-o pe Claire.

„Dar ce este oare această frumuseţe

insensibilă şi crudă, în care nu palpită o inimă nici cât într-o statuie? Adevărata frumuseţe este cea care trăieşte, care vibrează şi tresare”.

După această citare, adăugă:

— Jean-Jacques, iubitul meu, statuia aceasta este aceeaşi. Frumuseţea nu s-a schimbat şi dragostea mea nu este mai puternică decât acum trei ani!

— Este adevărat, Irene a mea, dar acum ştiu să văd, să înţeleg dincolo de materie. Nu, materia nu este tăcută: reflectă sufletul, este o manifestare a spiritului. Iar tu, iubito, eşti frumoasa mea statuie vie…

În acea clipă, Irene se strânse lângă Jean-Jacques. Arătând cu degetul strofa gravată pe soclul statuii, completă gândul soţului său:

— Pentru a te vedea şi a te înţelege,

dragul meu, în călătoria vieţii pe care o vom face împreună, voi avea întotdeauna:

„Oglinzi care fac toate lucrurile frumoase ochii mei, ochii mei mari, cu lumini eterne!”

Sfârşit